

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Machvmetis Saracenorum principis, eiusque Svccessorvm
Vitae, Doctrina, Ac Ipse Alcoran**

Bibliander, Theodor

[Basileae], März 1550

VD16 VD16 K 2586

Richardi fratris ord. Prædicatorum, Confutatio legis à Mahumete
Sarracenis latae, è Græco Demetriij Cydonij Latinitate donata, Bartholomeo
Piceno interprete.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97854](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97854)

omnes predestinati a i utam immortalē alterius mundi & regni celorum, a quo necessariō omnia recipiunt, ut illius in corruptibilibus celestis regni ciues & domestici esse possint. Quæ clarissime et

apertissime sic esse reperies, si deus dignabitur tibi oculos aperire, ut legas & intelligas sacratissimum euangelium. Quod tibi cōcedat deus pius & misericors, semper benedictus. Amen.

BARTHOLOMAEVS PICENVS DE MONTEARDVO,
Ferdinando Regi Aragonie & utriusq; Siciliae S. P. D.

Vm Demetrius Cydonius, uir utriusq; linguæ peritissimus è Latino in Græcum, opus Richardi fratris ordinis Prædicatorū transfulisset, non ab re mihi uisum est Sereniss. atq; catholice rex, illud rursus è græco in latinum conuerrere. Non quod apud Latinos huiusmodi opus extare non existimē, sed cum uidissem Demetrium Cydonium opusculum illud è Latino in Græcum elegantiori stilo transfulisse, idcirco pro uiribus conatus sum libellum illum iterum ea dicendi elegantia quoquo modo in nostram linguā transferre, & cum in nitidiorē cultū, candidiorēq; styllum pro uiribus redigere, & tibi serenissime atq; catholice rex, illum dedicare debere. Qui solus inter Christianorum reges hac nostra tempestate Mahumetanā sectam maximis cladibus affecisti. Nam non minimam laudem tibi comparasti, cum Beticam prouinciā, quæ per octingentos annos Mahumetanā fidem coluerat, in Christianorum potestatem redegit, & nunc uniuersam Aphricam capere intendas: quam facile assequi poteris, cum gentes illæ hoc tempore imbelles sint, quoniam cum Christianis diu pugnare non consueuerunt. Difficilius enim tibi fuit Beticam prouinciā expugnare, quā totam Aphricam in potestatem tuam asserere. Erāt enim in Betica milites illi strenuissimi, cum Hispanis milite bellari semper assueti. At hi contra homines ignaui, uentri & ocio dediti, cum Christiano nomine iam diu præliari desuerunt. Nec sunt in bello exercitati, quales olim duce Hannibale Hispaniam & Italiam occuparūt. Nec eam copiam armorum habent, quā Hispanus miles, in bello strenuissimus & exercitatissimus, habere dicitur. Nec sibi magnæ defunt opes, quibus militum animi spe præge maximæ accenduntur. Omnia tibi prospere succedent, si reliquias incepti belli prosequaris. Nec est quod uereare, bellū in Hispania tibi ab aliquibus moueri, præsertim hoc tempore, nouo tibi ob affinitatem cum Christianissimo Francorum rege scedere inuito. Prosequere igitur inchoatum bellum, & omnes uires tuas in Aphricā transfer, quam facile deo duce subiugabis, & ea quidem subacta, & in Christiano uir potestatem redacta, facile dein de Hierosolymam recuperabis, quæ tam ampla, tam fertilis, tam sancta terra Sultano Babylonis hoc tempore parat. Qui autem nunc eam patriam tutantur, serui sunt uenales, ex diuersis prouincijs empti, & hi quidem ad summā uiginti militum non ascendunt. Qui cum coacti essent à Christiana religione discedere, Mahumetanā nunc sectam sequuntur. Reliqui uero Saraceni qui eis subijciuntur, quā molles sint & effæminati, ex hoc coniectare possumus, quod his nunquā licet arma tractare, nec equum ascendere, nec uirile quicquam facere, sed uel agriculturam, uel mercaturā, uel alia huiusmodi uilia exercent. Quod cum ita sit, nemini dubium est, quin facillime ex ea expeditione uictoriam cum maximo triumpho sis reportaturus, & ciuitatem sanctam Hierosolymā, in qua Saluator noster dominus Iesus Christus euangelium prædicauit, & nouum testamentum nobis constituit, ab immaniissima Mahumetanorum superstitione liberabis. Quæ quā uana sit, quā friuola, quā nullius momenti, in præsentiarum nihil attinet dicere: quoniam eam tunc primum intelliges, cum hanc Richardi fratris Confutationem diligenter lectaueris. Vale.

RICHARDI EX ORDINE FRATRUM,
QUI APUD LATINOS PRÆDICATORES APPELLANTUR, Confutatio legis latæ Saracenis à maledicto Mahumeto, translata ex Romanā lingua in Græcam, per Demetrium Cydonium: deinde per Bartholomæum Picenum de Montearduo rursus è Græco in Latinum conuersa.

Nicol. à Cusa Ricoldum nominat. Meantullus et Vol. terranus

Psalmus

Vot sunt dies serui tuis Quando facies mihi de persequentibus me iudicium? Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non sic lex tua Domine. Omnia mandata tua ueritas: inuisibile persequenti sunt

me. Hæc uerba militantis sunt Ecclesie, flentis & gementis, diuersis se grauatum esse miseris: quibus liberari diuino confisa est auxilio. Sed et si innumerabiles passa est ecclesia passiones & tristitias, omnes tamen uniuersaliter has in tres referendum est. Primum quidem manifeste susci-

Tres perfectiones Ecclesie

F

nuit rabie persecutionis, illatam ei ab impijs ty-
 rannis. Hoc autem maxime sic accidit, a quo pas-
 sus est Christus, usq; ad tempora Constantini, in
 annis uidelicet trecentis & decem: quando Ro-
 mani, qui monarchiam tenebant, & aliorum in-
 finitus catalogus, ubiq; in uniuerso orbe terra-
 ru innumerabiles sanctos dei martyres intereme-
 runt: Pro quo tempore compatiens Dauid eccle-
 siae, dicit: Quot sunt dies serui tui? Quando fa-
 ties mihi de persequentibus me iudicium? Sed ad
 deum sanctorum sanguis cum clamaret, & mira-
 culis ipsi splenderent, repente facta est mutatio
 dexteræ altissimi: & qui prius Christianorū per-
 secutores erāt, ecclesias edificauerūt, ducesq; bel-
 li contra impios facti sunt. Sed statim secunda
 persecutio hereticorū insurrexit. Repente enim
 apparuit cruentus draco fremens ex squama, &
 sibilans diuersas hæreses, Arrij uidelicet, & Sa-
 bellij Macedonijq; & aliorum hereticorū. Pro-
 pter quod maxime tempus dixit Dauid: Narra-
 uerunt mihi iniqui fabulationes, sed non sic lex
 tua domine. Sed data est & apposita tunc lux do-
 ctrinae ecclesie, cum multi magistri tunc appare-
 rent, & diuinam scripturam aperirent: Hilarius
 hic fuit, Augustinus, Hieronymus, et Gregorius.
 insurrexeritq; et multitudo sanctorū patrum, qui
 in eremis perfectæ & sincerissimæ uitæ erant:
 adeo, ut & per eos draconis os debili & uulgari
 lino ligatum sit: & sic diuinarum scripturarum
 efficacia os loquentium iniqua obturatum est.
 Sed statim post hæc inualuit ecclesis tertia corru-
 ptio, ex falsis fratribus uidelicet periculum. Vn-
 de & post Gregorij tēpora statim tribulatio per
 corruptos homines intellectum roborauit, in hy-
 pocrisi mendacium loquentium, & tot mendacia
 & signa renata sunt uitæ, doctrinae & iusti-
 tiæ: ut multi essent, qui descenderent, & adiuua-
 rent iniquos & tyrannos (in tantam enim hi sa-
 uitatem et prauitatem prolapsi sunt) & conuerso
 perfectissimos homines oblectarent, eisq; detrahe-
 rent. Hæc contra ecclesiam corruptio usq; ad se-
 nium & senectutē permanebit: ut nequaquā spes
 aliqua relicta sit, nisi diuini auxilij, & pro uerita-
 te instantiæ. Vnde & pro tēporibus his dicit Da-
 uid: Omnia mandata tua ueritas: iniuste persecuti
 sunt me, adiuua me. Quasi dicens: Etsi prostra-
 ta est ad tempus ueritas, oportet tamen hanc ue-
 locissime exurgere, & efficaciter cognosci, maxi-

I, Per tyran- nos.

Psal. 26

II Per hereti- cos.

Psal. 118.

III. Per falsos fratres.

A tempori- bus Gregorij magni uicima persecutio Mahmeti & Papæ.

Fides & patiē- tia sanctorum vincet.

Apoc.

mè diuino cooperante auxilio. In hoc igitur ter-
 tio conditionis statu, post tempora uidelicet bea-
 ti Gregorij, in temporibus Heraclij, insurrexit
 ueritati & dei ecclesie homo quidam diabolicus,
 primogenitus satanæ, in libidine procliuus, &
 ex fraude machinamentis deditus, nomine Ma-
 hometus. Qui consilio & auxilio illius qui men-
 dax & mendacij pater est, iniquam & mendacij
 plenam tanquam ex diuino ore prolata legem
 composuit: quam quidem legem Alcoranum no-
 minarūt, uidelicet diuinorum mandatorum colle-
 ctionem. Hic Mahometus supra omnes qui sue-
 runt, uel futuri sunt, Ecclesiam DEI persecu-
 tus est. Non enim uno solum modo Ecclesiam
 percussit, sed tribus generalissimis: nunc quidem
 seua tyrannide, nunc autem per deceptionem in
 legibus, nunc uero per hypocrisim simpliciores
 subuertens: ut iam magnam partem orbis terra-
 rum deceptioni suæ subiecerit, ex Dei permis-
 sione, qui est terribilis in consilijs supra filios
 hominum. Ego igitur in ordine Prædicato-
 rum minimus, tantam calamitatem deceptis com-
 patiens, considerauit uias meas, & pedes meos
 in testimonia DEI conuertit. Vnde cum transi-
 uissem multa maria, & loca deserta, & in ciuitatem
 Saracenorum urbem Babylona deprehendens,
 ubi maxima & uniuersalia studia apud eos exi-
 stunt: illicque literas & Arabicam linguam si-
 militer discens, diligentissimèque, & continue
 cum magistris apud eos disputans, magis ma-
 gisque deprehendi prædictæ legis peruersionem.
 Etiam hanc in Latinam linguam transferre in-
 cipiens, tot inueni fabulas, simul & mendacia,
 & blasphemias, & continuam per omnia fabu-
 lationem, ut iustitia plenus essem. Deceuique
 idcirco scribere quasdam epistolas de tantis blas-
 phemijs, ad triumphantem Ecclesiam: conque-
 stusque sum tanquam illa in amaritudine animæ.
 Nunc autem est mihi intentio, summa ueritate
 confidenti, capita & principalia mendacia ini-
 quæ legis huius ostendere, & alijs fratribus
 causam exhibere, propter quam facilius ad
 DEVM reuocare possent huius impie-
 tatis hereticos. Ut autem hoc cum
 ordine fiat, in determinata capita
 oportere cognoui totum tra-
 ctatum diui-
 dere.

Machomet,

Alcoranum,

Babylō Reg- que Baldach

Richardus Alcoranum ce- perat Latinū facere.

Finis huius scripti, sancti plus.

OPERIS

125
**OPERIS DIGESTIO IN
 CAPITA XVII.**

Primum caput continet principales huius legis errores.

Secundum, quis modus cum eis seruandus est.

Tertium, quod lex hæc non est lex Dei, propterea quod neque uetus, neque nouum testamentum hanc testantur: & quod necesse est Sarracenis, parere dictis ueteris testamenti & euangelij.

Quartum, quod neque in stylo, neque in modo cum alijs conuenit.

Quintum, quod non conuenit secundum sententias cum aliquo altero.

Sextum, quod in multis sibi ipsi contradicit.

Septimum, quod nullo miraculo confirmatur.

Octauum, quod non est secundum rationem.

Nonum, quod manifesta continet mendacia.

Decimum, quod uiolenta.

Vndecimum, quod inordinata.

Duodecimum, quod iniqua.

Tertiumdecimum, de Alcorani institutione, & quis fuit huius legis opifex & inuentor.

Quartumdecimum, de fictione improbatissima uisionis.

Quintumdecimum, de quibusdam sex que fitis in Alcorano communibus, & de Christi ad Mahometum excellentia.

Sextumdecimum, de euangelij ad Alcoranum excellentia.

Decimum septimum, de Saracenorum responsione ad prædicta.

**DE PRINCIPALIBVS HV-
 ius legis erroribus.**

Caput I.

Primum igitur decet scire principales errores, quos Saracenorū lex ponit, secundū quos maxime diuinæ legi aduersatur. Notandū igitur quod omne antiquorum cœnū quod diabolus in alijs sparsim disseminauit, in Mahometū cōprehensim euauit. Hic enim cū Sabellio negat omnino trinitatē: Dualitatē autē quandā ponit in diuinis, quæ nihil honestū & diuinis simile in se ipsa potest demonstrare cum totius alteritatis principium sit. Supponit enim diuinam essentiam, & huius animam. Vnde in Alchorano inducit deum pluraliter loquentem: ut uideatur ipsa anima dei, & ipse Christus alterius præter esse deū essentia, & minoris Deo, & ei subditæ: conueniens in his

Hæc ratione uincit & Cluuiacensis Abbas.

cū Arrio & Eunomio, supponit Christū excellentiorem esse creaturā, omnes tamen alias creaturas excedentē. Hæc autē opinio ex Platonicis mota esse uidetur: qui supponunt summum Deum patrem omnium & creatorem, ex quo quandam mentem dicebant primum defluxisse, in qua quidem sunt omnes rationes entium, & omnibus excellentior est: quem & paternam mentem appellabant, post hunc esse mundi animam dicebant: deinceps autem reliquæ sunt creaturæ. Quæ igitur de filio Dei in scripturis dicuntur, hæc ad illam mentem illi referebant: maxime autem, quod & diuina scriptura filium Dei sapientia et dei uerbum appellat. Cum qua opinione & ea quæ est Auicenna conuenit, qui supra primum cœlum primam intelligentiam supponit, quæ primū cœlum mouet, ultra quam in summo Deum firmari dicit. Sic igitur Arriani existimauerunt de filio dei, quod esset creatura, quæ omnes alias creaturas excedit: quo mediante omnia Deus creauit. Vnde & Mahometus supponit Christum sanctissimum & hominem uirtute præditum supra omnes alios. Palam autem quid in eo dicit esse supra hominē, appellat enim eum uerbum dei, & spiritum dei, & animam dei: Deum autem secundum ueritatem dici, omnino ridiculum putat. Et ad demonstrationem huius, duobus maxime utitur: uno quidem, quod nunquam ipse Christus de seipso hoc asseruit, uel dixit: altero autem, quia ipse contrarium dixisse uidetur. Vnde dicit Mahometus, quod Christiani dicunt Christum esse Deum, et enim Iudeis ipse Christus dixit: Adorate Deum meum, & deum uestrum, dominum meum, et dominum uestrum. Hæc aut longius exposui, ut omnes cognoscant, quod illud quod in principio in mudo per Arrium seductor diabolus non potuit perficere, hoc post hæc marcescente quidem in ecclesia zelo, malicia autem crescente per Mahometum adimpleuit, & tandem per antichristi nequitiam roborabit. Qui persuadebit mundo, quod neque uerus deus, neque Dei filius est Christus, & neque homo bonus. Principalis igitur intentio Mahometi, est, persuadere, Christum neque deum, neque filium esse dei, sed sanctum quendam & sapientem hominem, & prophetam maximum, absq; patre ex uirgine genitū. In quibus cum Carpocrate heretico conuenit. Item affirmat, impossibile esse deum habere filium, propterea quod uxorem non habet. Cum eodem rursus heretico etiam in hoc conuenit. Additque, quod si deus haberet filium, in periculo iam omnis res esset, tanquam futurum schisma esset inter eos ex necessitate. In quibus cum Iudeis & Cer-

Opinio Platonicorum de Deo.

1. Corin. 1.
 Ioan. 1.
 Opinio Auicennæ de Deo.

Opinio Arrianorum.

Ioh. 20. 9

Antichristi dogma de Christo.

Scopus doctrinæ Mahometicæ.

donio heretico conuenit. Subiungiturque, neque à Iudeis Chrijum fuisse interemptum, neque crucifixum, sed alium quendam illi similem. In quibus cum Manichæis, † conuenit. Additque, & deum ad seipsum accersisse, & rursus eum in fine mundi appariturum, & interempturum Antichristum. Post hæc autem faciet DEVS CHRISTVM mori. Qui autem passionem CHRISTI negat, negat omnia ecclesie mysteria, quæ à diuina passione efficaciam habent. In quibus cum Donatistis hereticis conuenit. Dicit autem & demones posse saluari, per Alchoranum & quod multi eorum cum hoc audiissent, facti sunt Saraceni, sequens in his aliquo modo † Origenem, qui dicit saluandos fore demones. Dicitque & ad DEVM ascendisse, quando pro eo Gabrielem misit DEVS, & manum huic DEVM imposuisse, & tantum DEO tangente rigiditatis sensum cœpisse in corpore, ut & is usq; ad medullam spinæ dorsi pertransiret. In quibus manifestum est, quod cum Anthropomorphitis communicat, qui corporalem DEVM assueuerant. Dicitque & spiritum sanctum creaturam esse, cum Macedonio conueniens. In quibus autem dicit angelos demones factos esse, cum nolissent mandante DEO Adam adorare, neminem in hoc imitari uidetur. Nugatur autem, & ultimam hominis beatitudinem, in intemperantia & delicijs dicens esse, & uestibus sumptuosjs, & hortis irriguis, conueniens in his cum Cerintho heretico, & quibusdam antiquis infidelibus. Et circumcisionem oportere tenere dicit, commendans, quæ heretici Ebionis sunt. Concedit & multitudinem uxorum in nuptijs, pellicumque & ancillarum, et quotquot quis in bello capiens posset educare, & aliorum uxores indifferenter capere, hereticos Nicolaitas in his sequens. Omnes autem dicit oportere interimi, qui huic legi non obtemperant, nisi tributa soluant. Videturque concedere Sodomitica in uiris & mulieribus, in Capitulo de Vacca, & si horum successores hic honestioribus expositionibus cooperiant. Huius autem omnis intentio est, refecare, quicquid erat arduum in credendo, & difficile in operando. Concedere autem omne ad quod procliui erant, quæ presentibus capiuntur, & maxime aliorum Arabes, gulam uidelicet, rapinam, & intemperantiam. De uirtutibus autem, sicut humilitate, patientia, pace, continentia, aut in proximum charitate, uel de extremo sine nihil, ut ita dicam, precio dignum dixit. Vt autem aliquod de his mendacium non

& Iacobitis
&c.

Diaboli feruandi secundum Machometem.

Non Originem, sed perfidos hereticos, abutentes nomina sanctissimi uiri.

Videtur uolentius uerba Machometis exposita, reſto quæ pro fide Christiana, non secundum scientiam.

facile argueretur per uctus uel nouum Testamentum, uel & per ea quæ philosophantes scripserunt, in quibus & ipsi de uirtute et uitio & extremo sine tractauerunt, nihil quicquam fide dignum esse uisit, quod legi ab eo latè contrarium esset. Interimque mandauit, qui contrarium aliquod huic dicere audent, grauiori poena pleſti. Ipse autem Psalterium & alios prophetas ualde laudauit, & multa de eo dicit: CHRISTVM uaticinatum esse in Euangelio, filijs Israel, cum dixit: Nuncio uobis Apostolum DEI, qui uenturus est post me, & nomen eius Machometus. Affirmatque nomen hoc ab æterno scriptum esse in throno DEI, in superiori parte, ad dexteram. Ad hæc autem credendum nullum miraculum ostendit, sed nudans ensem dixit, Non in uirtute miraculorum, sed armorum, à Deo se missum esse. Hi sunt principales errores, quos continet Alchoranum, quod est lex Saracenorum. Quæ autem in illo mendacia continentur, ferè infinita sunt, de quibus in nouo capitulo tractabimus.

Item de iustificatione hominis per Christi fiduciam, &c.

QVOMODO OPORTET

cum his uersari.

Cap. II.

Secundo autè oportet scire, quod ualde curioſi sunt audire aliquid nostræ fidei, & maxime de diuina trinitate & incarnatione, non tamen uolunt his credere, neque possunt hæc intelligere. Et quia superant rationem, & humanum excedunt intellectum, illa nec credere uolunt, nec intelligere possunt. Dicitur enim in Esaia: Si non credideritis, non intelligetis. Et quoniam contraria sunt Alchorano, quod ipsi constantissime supponunt esse uerbum DEI, & ideo illa non suscipiunt, sed ea derident. Dicitur enim in Prouerbijs: Vir insipiens non suscipit uerba sapientie, nisi dicas ei quæ sibi placeant. Vnde non oportet his statim à principio diuina proponere, neque ante porcos margaritas spargere: sed conandum in primis unam legem eis ostendere. Non enim oportet uirtutes inferere, nisi prius passionibus radicitus euellantur. Oportetque & in omnibus breuem uiam eligere. Facilius autem est illorum fidem falsam ostendere, quam nostram ueram demonstrare. Fides enim cum eorum sit, quæ non aspicimus, donum est DEI. Vnde nostra quidem fides ualde secundum mandata uera existens, non uidetur esse corporalibus. Illorum autem

Atqui ecclesijs apostolorum hæc p̄mo tradit: eniã pueris.

Et. 6

Prius resellenda Machometi peruersa dogmata, quam Christiana eis proponantur.

tem solum apparens, non à rebus, talis apparet. Sed & si nobis non insint demonstrationes, ostendentes quæ sunt trinitatis, & alia quæ ad fidem pertinent (neque enim tunc fides mercede digna esset) habemus tamen Evangelicam auctoritatem, quam etiam Alchoranum testatur: item et miracula, cum illi nec auctoritates nec miracula habeat. Et si enim Alchoranum de DEO dicit, Ne dicatis tres Deos: & reddat rationem, statim dicens, quod sit unus. Sed nos non huius contrarium dicimus: sed simul hæc affirmamus, in quibus dicit unum esse DEVM, quem dicimus non solum unum esse, sed etiam simplicissimum. Neque ei consortem quendam damus, & simul participem, sicut ipsi, animam mundi, uel uerbum, uel spiritum, uel diuinum quendam intellectum tanquam seruum ex dictis nobis superius. Non oportet autem humano intellectui adæquare diuinam maiestatem, et existimare illam non esse, propterea quod hi non possunt intelligere personarum discretionem, absque quo & essentiam discernant. Sed neque sic fortes rationes habet ad hoc, quas non possumus soluere. Hoc igitur sufficit ad defensionem fidei. Illud autem oportet potius eos petere: quid uult Alchoranum apud eos, quando totiens inducit DEVM de seipso pluraliter loquentem, cum simplex sit & unus? Hoc autem eos petendum, ut cogantur numerum in personis confiteri. De mysterio autem incarnationis, quod ipsi quidem negant omnino, nos autem credimus, sequentes Evangelicam dictam, oportet querere ab eis, unde sciant, quod impossibile est DEVM incarnatum fuisse. Vel enim quod non potuit, & hoc est falsum. Omnipotens enim cum sit, omnia potest, in quibus non est contradictio. Vel quod nesciuit hoc facere. & sic quod & prius. Vel quod noluit: Et quis eius consultor fuit? Vel autem potuit quidem, sicut solem minorem quam nunc est, facere, & maiorem, tamen non fecit. Et tunc petendum, eos demonstrationem huius dare, quod non fecerit. Hoc autem eis demonstrare est impossibile, quod neque incarnatus est uidelicet. De diuinitate autem CHRISTI utitur quidem demonstratione Mahometus, quod neque CHRISTVS seipsum dixit esse DEVM. Sed & si anteresurrectionem non dixit de seipso hoc palam, sufficienter tamen hoc aperuit dicens: Ego principium, qui & loquor uobis. Et Petrum commendauit, quod palam hoc dixit, dicens: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus, & reliqua.

pro, ab eis interrogare.

Inquisitio super mysterio incarnationis

Etiam ante Caiapham non negauit, idque fecit ex mandato patris, Pf. 2. prædicans præceptum, &c. Ioh. 8.

Math. 36

Ipsæ autem manifeste hoc noluit dicere, propterea quod occulte uenit, ut & prudentia & humilitate, & non ui uinceret eum, qui hominem uicit astutia. Propter hanc igitur rationem, ante resurrectionem non dixit CHRISTVS palam de seipso, DEVS sum, secundum quam rationem neque piscator prædicit piscibus reuelanter, sub cibo esse escam, sub esca esse hamum. Post resurrectionem autem manifeste hoc ostendit, dicens, Dans spiritum sanctum & potestatem dimittendi peccata: Accipite spiritum sanctum, & quorumcumque dimiseritis peccata, dimittuntur eis: quorumcumque retinueritis, retenta sunt, & reliqua. Et Thomas quoque palam confessus est hoc, dicens: Dominus meus, & DEVS meus. Dato autem, hoc nequaquam à CHRISTO dictum esse, propterea quod humilia quidem uerba profert, præ clara autem opera ostendit: sufficit discipulos eius hoc palam dicere, qui hoc dicentes, similia CHRISTO signa fecerunt. Sed quoniam Saraceni negant, miracula, & uerba Apostolorum, propterea quod contraria sunt Alchorano, insistendum consutationi tam per fidem legis, quod non est lex DEI, & quod Saraceni debent suscipere Evangelica testimonia, similiter & quæ sunt Veteris testamenti.

Ioh. 20

Hoc autem per ipsum Alchoranum possibile est demonstrari, ut Ogolih suis ipsius ense interimitur.

Ita uocant Goliath, quem David occidit suo gladio

QVOD LEX HAEC NON est lex DEI, propterea quod neque Vetus, neque Nouum testamentum hanc testantur: & quod Saraceni necesse est parere dictis Veteris Testamenti & Euangelij.

Caput III.

Tertio oportet scire, quod Alchoranum non est lex DEI, neque enim Vetus testamentum, neque Euangelium hanc testantur: quæ utraque Alchoranum testatur, quod uerè sunt leges DEI. Solus autem Machometus constituit seipsum, & de se ipso testimonium perhibet. Lex enim DEI tanquam cathena quædam est continua ab eodem artifice fabricata, & quilibet, anulorum alteri coheret, & quilibet Prophetarum de alio prophetizat: & mement huius, et omnes prophetizauerunt de Christo. Si igitur & Saracenorum lex, lex esset Dei,

Scriptura dei, ceu cathena inter se coheret.

F 3

Et in hanc legem uocatio, non peruersio, sed conuersio esset, ut ipsi dicunt: quomodo sic latuisset alios prophetas, ut nullus aliquid de eo ipso diceret: Nos enim nihil inuenimus Moysen, uel alium quendam prophetarum, uel ipsum **CHRISTVM**, dicentes aliquid de Mahometo, uel de lege secundum eum, nisi quando dixit, Nos cauere à falsis prophetis. Dixit autem **CHRISTVS**, usque ad Ioannem legem esse & prophetas, ut mundus cognoscat nullum posthac prophetam uenturum, qui de aliquo qui uenturus sit, sit uaticinaturus, ad quem oportet omnes sperare. Mahometus autem uniuersalem seipsum dixit esse prophetam. Nos autem ignoramus, si & propheta omnino est. Scimus tamen, quod nunquam talis quidam seductor fuit in mundo in sic breui tempore, qui tot homines & populos sequaces sibi fecerit. Ad hoc autem respondent Saraceni, dicentes Moysen & alios prophetas, uaticinatos fuisse de Mahometo: **CHRISTVS** autem tanto clarius de eo uaticinatus est, ut & nomen eius diceret. Vnde dixit filijs Israel: Nuncio uobis Apostolum **DEI**, qui ueniet post me, & nomen eius Mahometus. Sed Iudei corruerunt, Moysi legem & prophetas, Christiani autem Euangelium, ut nihil ueritatis in lege & euangelij remaneret, nisi quantum est in Alcerano. Osiendam autem hoc esse inconueniens et primum per Alchoranum. Dicitur enim in capitulo de Iona: Si de quibus uobis reuelauimus dubitatis, quaerite ab his, qui priusquam uos librum legerunt. Qui autem ante Saracenos librum legerunt, **CHRISTIANI** sunt & Iudei, qui Pentateuchum susceperunt & Euangelium: ut ipse Mahometus exponit. Is igitur dicit Saracenis, quaerere à Christianis & Iudeis de rebus ambiguis. Quomodo autem rursus remisit hos Mahometus ad falsa Testimonia, si quidem uerus fuit propheta, ut dicunt? Non igitur tempore Mahometi Christianorum & Iudeorum libri corrupti erant. Sed neque possibile est hoc dicere, quod post hanc passi sunt corruptionem. Dicitur enim in capitulo Elagar, quod significat lapis: Non (dicit ex persona **DEI**) monitiones **DEI** fecimus descendere: & nos easdem seruabimus. Monitiones autem dicuntur apud eos Euangelium & lex Moysi. Deus igitur testimonium scripturae sui ipsius seruauit inter fideles, & ante Mahometum, & post hanc seruabit. Item in capitulo Elmaida, quod significat mensam, dicitur, quod iudex Empazæne dixit Mahometo, quando Iudei iustitiam & iudicium

institit Math. 7. & 8.

In Lat. transl. cap. 20.

Libri sacri nō corrupti.

Lat. Cap. 12.

ab eo quaerebant, Si uenient ad te, iudica inter eos iuste. **DEVS** enim amat eos qui faciunt iustitiam. Et quomodo hi quaerunt iustitiam à te, cum apud eos sit uetus Testamentum, in quo est iustitia **DEI**? Item talem corruptionem & mutationem scripturarum impossibile est uniuersalem esse & publicam. Sic enim scire potuissent & aliae gentes. Sed neque particularis occulta, sic enim relictis esse potuissent quidam libri integri & absque corruptione: se in omni lingua & prouincia lex & Euangelium similiter scripta inueniuntur. Item quatuor Euangelia, neque eodem tempore, neque in eodem loco, neque in eodem idiomate edita sunt, & ab eodem auctore: sed Matthæus quidem hebraice in Iudæa, Ioannes autem graece in Asia, similiter autem Lucas in Achaia, Marcus uero latine in Italia scripsere. Horum autem in latinum interpretatio facta est per Hieronymum & alios ante tempora Mahometi, & remanserunt exemplaria in omnibus linguis. Non igitur possibile est per quasdam corruptiones sic inutiles libros fuisse, ut ignorarentur. Item nihil est in fide sic necessarium & maxime arduum, sicut incarnatio uerbi: id est, hominem illum esse Deum. De hoc difficillimum fuit mundum persuasisse. Quare & Romani & alij ipsi in trecentis continue annis, & uniuersaliter persecuti sunt Christianos, & recusauerunt suscipere Euangelium & fidem, propterea quod dicebant hominem illum esse **DEVM**. Non quod nullos iam prius & uiros & mulieres Deos & deas esse susceperint, sed quod **CHRISTVS** non concedentibus Romanis **DEVS** esse dicebatur. Quod & illi prohibebant, ut nullus **DEVS** diceretur, absque sententijs senatus: & propterea, quod **DEVS** hic consortem non suscipiebat. Si enim hunc suscepissent, coacti essent alios deos relinquere: quod & ipsum contrarium erat moribus prouinciarum & legum Romanorum, Quomodo igitur Christiani in eorum ipsorum damno, & pernicie fidei & irritatione Romanorum principum, contra eos cepissent Euangelij ad dere rem impersuasibilem? Omnes enim sciebant hanc legem sanctissimam & rationabilissimam esse, quippe quae omnem rationem non excedat: huius dico iam dicti, scilicet hominem illum esse **DEVM**. Si igitur aliquid eorum quae sunt in Euangelio oportebat **CHRISTIANOS** mutare, mutauissent iam à principio, & abstulissent si quid fuisset impersuasibile, & addidissent iam persuasibilia magis quam econuerso. Item quomodo **CHRISTIANI** cum Iudeis

Vide Bulchij inuoriam.

Verbi incarnatio precipua Euangelij pars.

Vide Tertull. in Apolog. de Tiber.

Euangelium per Christianos non fuisse corruptum.

deus

Christianis cū Saracenis conuenire magis quam cum Iudeis.

deis conuenire potuissent, qui antiquo odio separabantur, corruptas scripturas, & maxime addentes illud in quo nequaquam conueniunt? Neque enim Iudæi dicunt Christum, uel Deum esse, uel hominem bonum. unde quantum ad hoc, Christiani magis conueniunt cum Saracenis, qui dicunt CHRISTVM ad minus sanctissimū hominem esse. Item ante aduentum Mahometi, Christiani, & maxime in oriente, diuisi erant in diuersas sectas: Nestorianorum uidelicet, & Iacobitarum. Nestoriani autem cum Saracenis maxime conueniunt: quare & Mahometus proprie eos uenerari iubet. Quomodo igitur Iacobite cū Nestorianis conuenire potuissent ad Euangelij corruptionem, qui tanto odio inter se diuisi erant, ut se mutuo interimerent? Sed tamen ipse inueni & legi Euangelium apud utrumque, idem quod est apud nos. Item cuius gratia excepissent Christiani nomen Mahometi ab Euangelij, cum is tantum laudet CHRISTVM, & illius matrem & Euangelium? Quare dicit in Alcorano, quod in Euangelio CHRISTI est reuerentia & perfectio. Sed non illinc magis abstulerunt nomen diaboli, & Pilati, qui CHRISTVM flagellauit: minime quæ nomen Iudæ, qui hunc tradidit. Item quo modo rationale, Christianos addidisse in Euangelio, Christum & crucifixum esse, & mortuum: cum honorabilis hominibus uideatur, nequaquam crucifixum esse: & omnino inconueniens hoc, & DEVM esse: sicut in Euangelio dicitur. Quam autem consequentiam habere possunt duo hæc tantum inter se diuersa, in proprijs dogmatibus supposita: sicut uidelicet, eundem & uerum esse Deum, & uere mortuum? Item supposito, in omnibus libris Christianos hoc addidisse: quis enim omnibus hominibus persuaderet: & in illorum cordibus id insingeret? & tamen uniuersus mundus persuasus est, intantum quod hoc susceperunt principes, tyranni, & philosophi ab indolis & pauperibus hominibus. Quare & Calyphas apud Babylona Christianus mortuus est, et inuenta est crux in collo eius, ut testaretur, quod ipse Saracenorum princeps Christianus mortuus est. Vnde & ostenditur, quod hic Calyphas proprie sepultus est, scorsum à loco in quo mos erat alios sepelire. Et hoc sepulchrum ipse uidi apud Babylona. Congruit igitur omnibus modis, & testimonio Alcorani, & fortibus demonstrationibus, & manifestis signis, Euangelium incorruptum & incommutatum esse. Quoniam igitur Mahometus Euangelium supra alias scripturas laudat, & post illud uetus Testamentum, cogi

Calypthus Saracenorum princeps Christianus mortuus.

possent conuenienter utique Saraceni suscipere dicta in Euangelij & ueteri Testamento. Item in Alcorano in capitulo Elmatda, quod interpretatur mensa, dicitur, quod libri societas nihil est, nisi adimpleant Euangelium & legem. Societatem autem libri dicit Saracenos. Vnde dicit, nisi adimpleant Euangelium & legem: similiter autem, & quod tibi reuelatum est, id est Alcoranum: quod solis (ut ipsi dicunt) reuelatum est Saracenis. Necessè igitur & his habere Euangelium & legem, sicut & Alcoranum, & adhuc seruare. Quia autem Saraceni societas libri dicuntur, secundum Mahometi intentionem, in multis Alcorani ostenditur locis. Dicitur enim in capitulo Elnasa, quod interpretatur mulieres, circa finem, quod Saraceni non uacillent in lege sua. Vnde scribitur: Societas libri nolite uacillare in lege uestra, & ne dicatis de Deo præter ueritatem. Hæc quæ sunt in illo capitulo, ostendunt societatem libri dici Saracenos. Ostenditur autem palam & in capitulo Tulem, circa finem libri. Si autem contententes, uolunt dicere, euangelium et ueterem legem omnino corruptam esse, ostendant ipsi integram & immutatam, & suscipimus: maxime autem ostendant unicum typum in omnibus linguis, sicut nos eis adduximus. Manifestum igitur quod Alcoranum non est lex Dei, propterea quod neque uetus lex, neque euangelium (quæ diuinae leges sunt, ut & Mahometus confiteatur) hanc testantur, sed potius aduersantur.

QVOD ALCORANVM NON EST LEX DEI, quoniam non habet stilum et modum cum alijs conuenientem. Cap. IIII.

Quarto oportet scire, quod Alcoranum non est lex Dei, propterea quod non habet stilum, nec modum diuinæ legi similem. Est igitur stylo rhythmicum uel metricum, & assentatione plenum in sermonibus et fabulosum. Quod autem stylo rhythmicum sit, per totum librum manifestum est legentibus. Exemplum autem huius non possum apponere, propterea quod non potest saluari rhythmus uel uersus uere et secundum omnia, cum in latinum transfertur. Saraceni autem & Arabes in hoc maxime gloriantur, quod locutio quæ est apud eos, legis celsitudinem habet et rhythmum, & in hoc maxime ostenditur librum à Deo compositum fuisse, & Mahometo secundum locutionem reuelatum esse. Mahometus idiota existens, ignorabat talem sententiam et locutionem. Cuius contrarium apparet. Videmus enim in diuina scriptura DEVM loquentem cum Moysè, & cum alijs prophetis, & nunquam rhythmicis, uel uersibus his loquentem. Moysi autem legem &

Societas libri pro Saracenis

Alcoranum non esse legem dei.

Alcoranum metricè scriptum.

Mahometus idiota.

Euangelium, dicit Mahometus à DEO esse, DEVM libros Moysi & CHRISTO dedisse. Sed hi non sunt metrici uel rhythmici. Et nullus aliorum prophetarum qui diuinam uocem audierunt, dixit DEVM metricè locutum esse, quod & sapientes & philosophi homines dedignantur. Vnde & intulerunt quidam hoc Mahometo, sicut dicitur in Capitulo Elempij, quod interpretatur Propheta, dicentes ei: Potius quidem igitur somnias, potius quidem igitur tripudias, & alia quæcunque talia huic improperabant, considerantes quod non solum hæc locutio non est à Deo, sed neque omnino prophetica. Vterius autem lex hæc plena est assentatione in uerbis, & magis quàm quis posset credere, uel dicere. Aliquando enim per totum capitulum subtextit precio dignum quidem nihil, solum autem quod DEVS est magnus & excelsus & sapiens & bonus, & quod eius sunt omnia quæ sunt in caelo, & quæ sunt in terra, & quæ sunt in medio, & quod iuste iudicat. Et secundum quodlibet uerbum duplicat: dicens: Laudetur ipse. Et hoc omnino absque necessitate aliqua duplicat centies & plus, & post hæc dicit: Non est DEVS præter DEVM, & credite in DEVM, & in Apostolum eius, Seipsum Apostolum DEI nominans. Et dicit hæc omnia absque medio, ex ipso ore DEI dicta esse, & quod nesciebat hæc dicere Mahometus, sed hic est mos in DEO, eum de seipso tanquam de altero dicere, quod DEVS est magnus & excelsus, & alia huiusmodi: quæ duplicare desuetum est. Notandum & hoc, quod etiam turpissimis & maxime carnalibus nominibus, lex hæc utitur, sicut his, scilicet coitus & luxurie, sicut mos est his qui humi depressi sunt. De locutione iam & sententia, firmiter, & manifestum est omnibus legentibus, quod sit fabulosa. Sed & si per totum talis est, in quibusdam tamen pauca quædam quæ precio digniora uidentur apponant. Dicitur enim in Capitulo Emele, quod interpretatur musca, quod Salomon magnum Angelorum congregauit exercitum, & hominum, & irrationalium animalium. Recedentes autem inuenerunt, quasi fluuium quendam muscarum, & tunc iam dixit muscæ, O muscæ, uos introite in habitationes uestras, ne corrumpat uos Salomon, & exercitus huius. Et musca subrisit. Et paulo post omnes aues in exercitu inuenta sunt, musca autem absens. Et dixit Salomon: Quid est quod non uideo muscam? puniam eam, & amputabo caput eius: uel reddet mihi

Lex Saraceno
est plena assen-
tatione.

Alchorani ob-
scenitas

Fabula de Musca.

rationem propter quam abest, & longe est. Et dixit: Didici quod uos ignoratis, & ueni ad uos ex Sabæa cum ueris nuncijs. inueni enim mulierem imperantem illis, & coegi eam & populum eius colere solem absque DEO. & reliqua. Item in Capitulo Caramar, quod interpretatur luna, dicitur: Appropinquauit hora, & luna contrita est. Quod interpretantes horum magistri, dicunt Mahometum cum socijs eius stetit. Videntes autem lunam appropinquantem coniunctioni, dixerunt ad eum: Ostende nobis prodigium quoddam. Et tunc ille duobus digitis eius annuit lunæ, id est pollice & medio. Quo facto, in duas partes luna diuisa, est & altera quidem pars cecidit in montem Elices, qui imminet ab una parte Mechæ: reliqua autem pars ad alterum montem, qui appellatur Rubus, ad aliam partem urbis positum. Sic autem luna diuisa intrauit in tunicam Mahometi, & ipse rursus hanc instaurauit. Item in capitulo Sæui, dicit uermem significasse mortem Salomonis demonibus. Vbi dicit expositio, quod Salomon innixus suis ipsius baculo, tanto dolore repente correptus est, ut statim expirauerit, diuino autem miraculo non cecidit. Demones autem qui ei seruiebant, uidentes eum stare, credebant ipsum dormire. Et natus est quidem uermis è terra, & corrosit baculum cui innixus erat. Quo enim contrito, cecidit Salomon. Et tunc currentes demones, cognouerunt eum esse mortuum: & ex eo ceperunt hominibus iuxta posse nocere. Item in capitulo Narrationum, ipse Mahometus reddidit causam, propter quam uinum prohibitum est. Dicit enim, DEVM ad terram duos Angelos misisse, ut bene imperarent, & iuste iudicaret. Erant autem hi Angeli, Aroth & Maroth. Veniens autem quædam mulier iusticiam habens, ad prandium hos uocauit, & apposuit eis uinum: quod ne biberent, eis DEVS mandauit. Inebriati autem, de coitu eam requisierunt. Quæ consensit, & pacta est super his tamen, quod alter quidem horum eam in cælum ascendere faciat, alter uero descendere. Quæ & in cælum ascendit. DEVS autem uidens hanc, & iustitiam quam habebat audiens, fecit eam Luciferum, ut esset hæc in cælo inter astra ita pulchra, sicut & in terra sunt inter mulieres. Data autem peccantibus angelis electione, ubi uelint puniri, tunc uidelicet uel in futuro. Eligentibus eis, in præsentè potius puniri, pendere fecit hos per pedes catena ferrea Babylonis puteo, usque in diem iudicij.

Fabula de luna.

De uermis & morte Salomonis signum.

Vini Saracenis interdicti causa.

Conclusio. *cij. Hæc & his similia in prædicta lege continentur, propter quæ quilibet sapiens potest utique rem cognoscere, & quod nullo modo lex est diuina. neque enim solius est Deus per tales fabulas cum hominibus loqui.*

QVOD ALCHORANVM non est lex DEI, quoniam non conuenit secundum sententiam cum aliquo alitero.
Cap. V.

Felicitas hominis secundum philosophos.

Manifestum & hinc est, non esse legem DEI Alchoranum, propterea quod neque cum lege DEI conuenit, neque cum philosophis, qui de uirtutibus & de extremo fine qui est in hominibus tractant. Supposuerunt enim philosophi ipsam humanam felicitatem in intellectuali parte anime esse, & intellectum summam in homine potentiam existentem, extremi esse intelligibilis, & felicitatem uirtutis premium esse, & uirtutem circa magna esse & difficilia, & alia huiusmodi, & si non perfecte talia intelligere poterant. **CHRISTVS** autem hæc ipsa in Euangelio ostendit, dicens angustam esse uiam quæ ducit in uitam æternam, & paucos esse qui per eam ueniunt: latam autem esse uiam, quæ ducit in perditionem, & reliqua. In hoc autem cum Aristotelis sententia conuenit, qui dicit difficile esse secundum uirtutem operari, sicut attingere centrum in circulo, quod pauci faciunt. **CHRISTVS** autem & hominis felicitatem in DEI speculatione ponit, dicens: Hæc est uita æterna, ut cognoscant te solam uerum **DEVM**. Hæc autem ipsa notissima sunt ex Veteri Testamento. Abrahæ enim factæ sunt promissiones, cui **DEVS** proprie promisit eum ipsum dare in terra promissionis, & seminis benedictionem. & Moyses autem, cui tot mirabiles gratias **DEVS** præbuit qui & **DEVM** in supposito edificio speculis digne seipsum considerans non hoc sufficere ei, constanter petijt uidere uultum DEI & gloriam eius. Machometus autem de uirtutibus quasi nihil tractauit, sed de bellis & rapina latam uiam sibi ipsi conuenienter elegit, & suis sequacibus, filijs perditionis & mortis. Vnde nihil ad salutem eis prodest dicere: Non est **DEVS** præter **DEVM**, & Machometus est Apostolus DEI. De ultimo autem fine cum nullo conuenit: præterquam cum antiquis quibusdam, qui uitam irrationalium uiuere, & non

Matth. 7.

Exod. 33.

discretionem faciunt inter intellectum & sensum. Vnde & felicitatem in sensualibus quibusdam supponunt, in cibis uidelicet, & in intemperantia, & in hortis & uestibus sumptuosis. de quibus post in sexto capitulo speculabimur. Et non possibile est hæc secundum similitudinem quandam dici ab eis, sicut & in Euangelio mensæ et cibi & talium est mentio in uita æterna. Ostenduntur autem hæc ex Euangelio secundum similitudinem dici, quoniam multa etiam aperte illic dicuntur de æterna beatitudine. Sed in Alchorano nihil omnino de uera beatitudine dicitur manifeste, sed sicut conueniens est homini qui nihil de hac deprehendit, solum autem secundum literam talem pingit felicitatem, qualem conueniens est hominem carnalem & intemperantem appetere. Sed & si nihil de uera felicitate uel considerauit, uel promisit hominibus, quædam tamen uera & insignita de ultimo fine Saracenorum demonstrauit, quasi diuino spiritu afflatus. Dicit enim Saracenis ipse Mahometus: uos post me in septuagintatres partes diuidemini, quarum una saluabitur, reliqua uero omnis igne destruetur. Hæc sententia sic ualet apud eos, ut nullus neque sapiens, neque insipiens uilipendat. Alia autem similis de eo est sententia in Alchorano, in capitulo Martij, quod interpretatur Maria, quæ dicit, omnes in infernum Saracenos ituros. Hanc sententiam uerissimam esse credo: & si ab ore secundum excessum mendacij antè allata est. Et in hoc falsus propheta cum prima ueritate conuenit, quæ dicit: Lata est uia, quæ ducit in perditionem, & multi sunt qui ingrediuntur per eam. Manifeste igitur ex prædictis conuenit, Saracenorum legem latam esse, & multos esse Saracenorum qui per eam ingrediuntur, & in infernum transeunt. Et hoc non ex ore solum ueritatis manifestum, sed ex ore prophete qui apud eos est. Item Alchoranum non conuenit cum lege Moysi in mandatis, & in quibus nos auertit. Lex enim DEI prohibet cædem, rapinam, concupiscentiam omnem: Alchoranum autem uel iubet fieri, uel permittit. Item neque in iudicijs conuenit. Moysi enim lex & Euangelium dicit, nullum debere uno testate condemnari, sed in ore trium uel duorum testium stat omne uerbum. Contraria autem horum inueniuntur in capitulo Elmir, quod interpretatur lux, ubi prohibetur ne cõpellant eas castitatẽ dimittere, cum consentientib. autẽ secure similiter dormire dicit. Hoc autem ipsum manifestum est in capitulo Elminim, ubi permittit cõ proprijs uxoribus

Parabolas Euangelij & Alchorani longe diuerse.

Vaticinium Mahometi de Saracenis.

Matth. 7.

Cum Moysi lege non conuenit Alchoranum.

uoribus, et cum quibus quis in bello capere posset miseri. Manifestum igitur, Alcorani legem non esse legem Dei, neque à deo esse, nisi forte per permissionem, sicut et alia. Differt enim ab illa et secundum intentionem Dei: qui salutem hominum desiderat.

QUOD ALCORANVM NON est lex Dei, quoniam in multis sibi ipsi contra dicit. Cap. VI.

Contradicere sibi Alcorani in multis.

Sexto oportet speculari, quod Alchorani lex non solum à diuina lege elongatur, sed neque cum seipsa conuenit. Et hoc, quoniam mala est, et ipse Mahometus ostendit. Dicit enim in capitulo Elnesa, quod interpretatur mulieres: Nisi à deo esset hoc Alcoranum, multae in eo contrarietates et contradictiones inuenirentur. etenim ipse in multis locis dicit, quod Deus non deducit errantem: et tamen ipse in multis locis docet orare, ut deducantur à tenebris in lucem, et ex rectitudine in rectitudinem. Item dicit de se ipso, quod factus est orphanus in errore, idola tra enim erat. Sed tamen ipse dicit, quod talem eum prophetam fecit deus, quoniam quando deus eum accersuit, ascendit ad Deum usque ad septimum caelum, et impetrauit ueniam ab angelo quodam, qui milies mundo maior erat, quem inuenit suis peccata deplorantem. Item dicit, eum prophetam esse uniuersalem: sed tamen dicit Alcoranum arabicis literis à Deo datum esse, neque ullam aliam linguam eum scire praeter Arabicam.

Alcoranum Arabicè scriptum.

Item dicit in capitulo Inpacara, quod interpretatur iuuenca, quod Iudei et Christiani et Sabaei saluabuntur. Et in capitulo Abraham, dicit post haec, quod nullus saluabitur, praeter eos qui sunt in lege Saracenorum. Et ipse mandat his, ne disputent asperis uerbis cum hominibus alterius sectae, sed suauibus. Non enim ad hominem pertinet deducere, sed ad Deum solum. Et unusquisque pro se ipso solo, non pro alio rationem reddet. Post haec autem ipse in plurimis locis mandat interimi omnes, et spoliari, qui non credunt, quousque credant, uel tributa soluant. Item ipse dicit in capitulo Comem: Quod eorum qui suscipiunt alterum Deum, praeter Deum, horum tu non sis custos uel curator, sed sibi soli hoc seruauit Deus. Haec autem est precio digna contradictio, hinc qui

dem, totiens mandare interimi infideles: illinc autem, rursus mandare, neminem tanti sceleris esse punitorem, sed soli Deo pro his punitorem seruari. Item ipse in capitulo Eteminin, in fine, seipsum iactat, quod non est ex his, qui compellunt credere. Sed quomodo hoc uerum est: quum ipse mandat interimi et spoliari eos, qui non credunt. Quae enim maior compulsio, quam caedes? Item in Capitulo Bouis, concedit quod est praeter naturam, miseri masculis et mulieribus. Dicit enim Saracenis, ne maculent se ipsos cum infidelibus antequam credant. Et de mulieribus dicit: Mulieres uestrae, terra est uestra: arate eas, sicut uultis. Sed tamen in eodem Capitulo ante dixit, quod Sodomitae, tempore LOTH, abominabile peccatum commiserunt, et nationibus quae prius fuerant, desuetum. Item ipse dicit de ABRAHAM, ISAAC, et IACOB, et filijs eius, quod erant Saraceni. Sed tamen ipse dicit, quod est ei à Deo reuelatum, eum esse uidelicet in fidem hanc primum Saracenum. Quomodo igitur erant illi Saraceni, si omnium Saracenorum MAHOMETVS primus fuit? Item non necesse, esse quosdam SARACENOS, antequam lex lata esset Saracenorum: Saracenorum autem lex est ALCHORANVM, quod iam est, et datum est post Moysi legem et Euangelium, sicut in ipso Alchorano continetur, immo modicum, plus est quam septingenti anni, quod fuit MAHOMETVS. Incepit enim anno à natiuitate DOMINI nostri quingentesimo nonagesimo octauo: Noe autem et ABRAHAM et Isaac et IACOB, ante Euangelium et Moysen fuerunt. Si autem dicit Saracenos esse hos, propterea, quod praesciebant quae erant legis: Etenim omnia esse potuissent, quaecumque praesciuerant, quum Prophetae essent. Si autem dicunt, quod placebat eis Alchoranum: et hoc impossibile. In multis enim quae ab Alchorano sancita sunt, contraria illi faciebant. Item ipse dicit prohibere auguria. Et tamen ipse dicit post haec in Capitulo Elaphar: Auguremini, si aliter non potestis, in scisura digiti: et qui hoc non facit, anathema sit. Item ipse dicit, se ipsum missum esse Arabitis, propterea, quod hi non habent Apostolum quendam à Deo. Dicit autem et Alchoranum, in sola lingua Arabica datum esse, dicitque et se ipsum nescire aliam linguam praeter Arabicam. Vnde quum adhaesisset Mahometo, quidam Iacobita Mappra, et Salo-

Nefanda libido.

Mahometum Saracenorum primum credens.

Mahometi pota.

Auguria.

Mahomet Arabae tantum idiora.

et Salo-

Mahomet
Arabs tantū
idololatra.

nus Persa, & Abdala ex Perside, & ipse Selam
Iudeus, & quidam alij dicerent, quod instrue-
bant eum, & ipse accidit in faciem suam, &
contractæ sunt manus eius & pedes, & socij
cooperuerunt eum uestibus suis. Et tandem ad se
rediens, dixit: Deus misit me ad corripiendum
uos de sermone quem dixistis, quod tales me do-
ceant. Legitque eis unam sententiam, quæ est in
fine lectionis Elnael, quod interpretatur palma,
quæ sic dicit: Scimus quod ipsi dicent, quod in-
struunt eum cum loquuntur sic ei in lingua Per-
sica, hæc autem arabica facilis est. Et ex hoc di-
cit, Quomodo possibile est illos me docere, quo-
rum alter quidem Persa est, alter uero He-
bræus? Qui dixerunt ei, possibile esse eorum ipso-
rum lingua tecum loqui, & exponere tibi: te au-
tem tu ipsius lingua omnia construere. Non in-
uenit ad hoc responsonem. Sed si non poterat
instrui ab Hebræo & Persa, qui propinqui sunt:
quomodo ipse poterat remotiores ab eius lingua
docere? Ipse tamen post hæc dicit, se ipsum mis-
sum esse ad uniuersitatem gentium. Vnde in Ca-
pitulo Prophetarum ait, dicere ei Deum: Nos
misimus te ad uniuersitatem gentium. Sed quo-
modo uenire potuit ad omnes gentes, quæ diui-
se erant in septuaginta, linguas, qui ignorabat
aperire suis ipsius uerbum in alia lingua, præter-
quam Arabica? Manifestum igitur, contrarie-
tatem & mendacium manifestum esse, eundem
solis Arabibus missum esse, & omnibus
gentibus. Non igitur lex Dei est,
in qua tot contrarieta-
tes est inue-
nire.

Gentes 70. lin-
guis diuisa.

QVOD LEX SARACENO-
rum nullo miraculo confirmatur.
Caput VII.

Septimo est considerandum, quod neque Al-
choranum est lex Dei, quæ miraculis confir-
metur, neque Mahometus est apostolus Dei, nul-
lum enim miraculum hoc testatur. Quando enim
deus misit Moysen ad Pharaonem, magna prodi-
gia ostendit: similiter autem & Helias & Heli-
seus, & alij propheta magna & inaudita mi-
racula fecerunt: & maxime qui nouum quod-
dam in uitam inferebant. CHRISTVS au-
tem proprie in miraculis & signis maximis ue-
nit: sicut & ipse Mahometus in Alchorano di-
cit. Si autem dicant Saraceni, multa & ma-
gna miracula fecisse Mahometum, sicut rein-
tegrare Lunam diuisam, & fontem aquæ ex
eius digitis defluxisse: fabula est hoc, & con-
trarium eidem Alchorano. Prohibet enim Ma-

Prophete mi-
taculis decla-
rati.

hometus de eo aliquid tale credere, præterquam
quæ scripta sunt in Alchorano. De omnibus
prophetis dicit: Multi multa mentiti sunt: quod
ne de me existiment quidam, id solum de me ue-
rum credatur, quod Alchorani auctoritate fulci-
tur. Ille enim cum miracula non fecisset, & hoc
ostendere uolens, inducit Deum loquentem, &
dicentem: Dixit Dominus ad me, Propter hoc
miracula te facere non permitto, ne tibi propter
miracula eueniat quod et alijs prophetis accidit.
Suo ipsius igitur testimonio conuincitur, nullum
signum fecisse. Ipse enim Mahometus continue
in Alchorano dicit, quod cum homines ei dice-
rent: Ostende aliquod signum, sicut Moyses ue-
nit cum signis, & alij scilicet, & Christus, & a-
lij propheta fecerunt. Respondit, quod Moyses
& propheta misi sunt à Deo: & maxime Chri-
stus, qui in maximis prodigijs uenit, & mundus
non credidit his, sed dixit hos ueneficos & in-
cantatores esse. Propter hoc DEVS non per-
misi tibi facere miracula, non enim credidif-
sent. Sed ueni in potentia armorum. Hoc autem
manifestissime ostenditur quod falsum sit. Quo-
modo enim non credidissent huic facienti mira-
cula, qui absque miraculis crediderunt solum
mandanti interimere & rapere, & plurimas
mulieres corrumpere, & dentem pro dente, &
oculum pro oculo effodere. Procliui enim
sunt ad talia qui in mundo uersantur: quare uix
à multis iudicibus & tortoribus & punitio-
nibus coërceri possunt. In potentia autem armo-
rum, quod pro miraculo inducit, manifestum est
mendacium. Non enim semper uictor fuit, sicut
Moyses, & Iesus Naue, & Helias: quos an-
gelus Domini semper protexit, & uincentes fe-
cit. Mahometus autem aliquando uincebat, ali-
quando uincebatur: sicut & alij tyranni. Den-
tes enim eius contriti sunt in bello, & facies col-
lisa. Ex quo manifestum, quod non est miracu-
lum quod ab eis pro signo asseritur, magnam ui-
delicet mundi partem ei repente adhæsisse. Ta-
lem enim constituit legem, & talia dedit manda-
ta, ad quæ homines sine legibus procliui sunt:
ut in superioribus manifestum est. Mandauit
enim mihi dominus, dixit, ense gentes expugna-
re, quousque confiteantur, quod non est Deus
præter DEVM, & quod ego sum apostolus
Dei. Quod qui confessi sunt, eorum argentum
eo seruauerunt, & sanguinem. Hinc & Sa-
raceni, saluati dicuntur. Qui enim Mahome-
ti mandata suscipiebant, seruabantur, & ab eo,
& ab eis qui sub illo erant: neque interimebant
eos, neque spoliabant. Vnde & Saraceni, non
uocantur Saraceni, sed Meselamini: quod in-
terpretatur, Saluati, Et derident Christianos,
qui

De Mahometo
solum crea-
denda que in
Alchorano con-
tinetur.

Mahomet
nenisse cū po-
tentia armorū
pro miraculis

Mahometus
non tempē
uictor.

Saraceni. quæ
& Saluati.

Meselamini

qui dicitur seipsum saluatos: multis autem talem salutem a Mahometo suscipientibus propter praedictam causam. Iussit post haec predicari, quod quicumque dixerit, non est Deus praeter Deum, intrabit in paradysum: etsi mœchus sit, uel latro. Venit autem ad eum quidam qui Euordi dicebatur: quærens ab eo, si hoc est uerum? Respondit autem: Etiam. Et addit ad praedicta: Si bibat etiam uinum, uel interficiat. Et addit, Etiam si torserit tabidode nares. Ad confirmandum autem haec omnia, nullum signum ostendit, sed nudauit ensem. Item clarius continetur, in Capitulo prophetarum. Legitur enim sic illic: Dixi de Mahometo, id est insonnia audiuiisti, blasphemias composuisti, uel forte cantas. Veni ad nos ad minus in uno miraculo, quo modo et qui prius miseri sunt. Respondit: Subuertimus (dixit Deus) urbes coram non credentibus, et post haec qui fuerunt ante uos, non crediderunt. Sed neque uos creditis, nisi per ensem. Asserebat tamen, quod a Deo ad eum missus est Gabriel, ducens ad eum quoddam animal, maius quidem asino, minus autem mulo, nomen autem animalis erat Elmaparac. Loquebatur autem animal, ambulabatque in hora uitam quinque milium annorum, et haec faciebat in nocte. Et quasdam alias fabulas, de quibus in decimo capitulo post haec dicitur. Christiana autem fides quæ ardua praecipit, in miraculis manifestis et utilibus tota fundata est, quæ non solum fecit Christus, sed etiam apostoli post eum, praeterea et magistri qui euangelium et scripturas apostolorum exposuerunt, et usque ad praesentia tempora durant miracula, demoniorum quæ expelluntur, debiliu qui curantur, et mortuorum qui resurgunt. Haec autem miracula Christiani fecerunt et faciunt, dicentes Christum crucifixum et uerum et solum Deum esse. Quæ si dicant Saraceni non credere, tanquam haec non facta sint, ostendam eis maius miraculum. Manifestum enim, quod ante Christum totus ferè mundus idolis honorem tribuebat, maxime autem Romani, qui mundi monarchiam tenebant, sed hi Christianorum fidem susceperunt, et non solum crediderunt uerum Deum esse Christum crucifixum, sed et respuerunt omnes alios deos, qui tanto tempore responsa eis per idola dederunt. graue autem nihil imposuerunt, cum Christiana fides sic desueta et ardua mundo imposuisset, sicut cõtemnere mundum contemnere seipsum, amare inimicos, orare pro persequentibus, benefacere malefacientibus, aliena non rapere, propria donare. Haec omnia mundus susceperunt, ritum pristinum abijciens. Vel igitur sufficientibus miraculis persuasus est, uel absque miraculis. Maius autem est miraculum, et absque miraculis per homines idiotas et simplices potuisse hoc fieri.

Al. abidonda

Fabula de Elmaparac.

Christiane fidei miracula.

Præcepta Christiana.

ri. Et hoc fecerunt Christiani, non alios interimentes, sed ab alijs illatam mortem patienter sustinentes. Manifestum igitur omnibus modis Christianorum fidem in miraculis stupendis fundatam esse: Mahometi autem nullo miraculo. Talis enim est, qualis neque miraculis indigeat, maxime autem ad Saracenos, homines carnales et mundanos: prudentiores autem horum et literarum peritiam habentes, et uirtutem uiri sibi uendicantes, nullam huic fidem adhibent.

QUOD LEX MAHOMETI irrationalis est. Cap. VIII.

Clauo considerandum est, quod et absque omni miraculo possibile esset Mahometi legem a mundo esse susceptam, et confirmatam tanquam legem dei, si solum rationale cum seipsa haberet, et propter seipsam, et propter opera, et propter finem. Primum quidem igitur manifestum, quod irrationalis est propter legislatorem. Irrationabile igitur omnino sic sanctam legem ut ipsi afferunt, uidelicet quod Alchoranum uerbum Dei sit, datam esse a sic iniquo uiro, rapace, mœcho, homicida, et peccatis alijs subdito quæ omnia manifesta sunt his qui illius uitam sciunt. Sed Saraceni ad haec respondent, quod et Dauid in adulterium simul et eadem incidit, Moyses autem homicida fuit: sic et de Mahometo possibile dicere. Verum propheta esse dei, et si aliquando sub peccato fuit: uterque quidem talium legitimus DEI propheta fuit. Sed hoc nullam habet uim. Dauid enim et Moyses poenitentia eorum ipsorum peccatum correxerunt, et hoc est inuenire. Dauid enim annunciauit sumpsit peccatum, grauiusque seipsum cruciauit, quare et ueniam meruit. Vnde postquam dixit, Peccauit: dixit ei Natham ab ore Dei, Diminus dimisit tibi peccatum tuum. De Mahometo autem minime dictum est, quod uel sumpsit peccatum annunciauerit, uel poenituerit: potius quidem igitur addidit blasphemiam, iniqua legem affirmans. Sicut enim omnibus Saracenis notum est, Mahometus forte cuiusdam Mariae amore tenebatur, quæ Iacobitis appellabatur, quam ei donauit Machobæus Iacobitarum rex. Duæ autem ex uxoribus Mahometi, quarum altera quidem dicebatur Aies, filia Empipecer, aliarum nobilissima: altera autem Aasa, filia Omar, mouebantur zelotypia in Mariam. Quæ quodam die ad eum uenientes, inueniunt ipsum simul dormientem cum Maria, et dixerunt: Sic oportet facere prophetam? Qui uerecundatus, iurauit nunquam posthac se cogniturum Mariam. Sicque placate sunt ad iurandum. Pauco autem post tempore elapso, non potuit seipsum continere. Quare et legem tulit tanquam ex ore Dei,

Mahometi lex irrationalis quoniam modis.

2. Reg. 12.

Mahometi in Mariam Iacobitis amore.

Dei, qui ei reuelauit, et sententiam intulit in Alcorano in capitulo Elmetearem, quod interpretatur uocatio, uel anathema. ubi dicit: O propheta, quid prohibes quod tibi concessit deus? Grati ficari quæris tuis uxoribus. iam tibi legem tulit deus, ut liceret tibi soluere tua iuramenta. Sic perierans, cognouit rursus eam, dicens soluisse iurandum ei deum, testibus super hoc Michaele & Gabriele. Et dixit ei una ex uxoribus eius: O Mahomete, ualde studuit deus in tua concupiscentia. Voluit autem propter hoc dicere: Forte deus tibi amulans, ut iniquo tecum communcaret opere. Et addidit: Nunquid deus ipse tibi hoc facere mandauit, quoniam tu hoc per os testaris? forte deus gratificari tibi querit, & appropinquare tibi. Ipse autem duabus uxoribus totum legit quod sequitur in capitulo Uetationis, & dixit tanquam ex persona dei: Pœniteat uos coram deo, quoniam declinauerunt corda uestra. de accusatione dicens, qua eum accusauerunt de incestu. Sequiturq; deinceps: Si forte deus uos repudiauerit, dabo pro uobis ei meliores uobis Saracenas, fideles, diuites, pœnitentes & orantes, agiles, & uirgines. Quod audientes, dixerunt: Pœnitet. Similiter autem fecit, quando accepit uxorem Zeith alumni sui. Dixit autem super hoc sententiam in capitulo Elazeb, quod deus dixit: Tu amularis in animo tuo, quod deus propalat, & times homines, sed iustum est magis timere deum. Tumq; enim respuit eam Zeith, dixitq; ei: Ne ducas hanc in uxorem apostole dei. Et respondit Mahometus, Væ tibi, Deus mihi hanc dedit. Qui post hæc de seipso hoc diuulgauit dicens, quod deus hanc prophetæ dedit. Ecce per manus, minus peccatum occultauit. Et enim ipse Mahometus dicit: Nullum maius peccatum est, quam deo mendacium intingere. Item nullum est sic inter prophetas peccatum intolerabile, sicut in intemperantia & immundicia simul esse, cum spiritus sanctus non tangat prophetica corda in actionibus ueneris, ut dicit Hieronymus. & philosophus quoq; dicit, quod in talibus actionibus impossibile est hominē speculari. Est igitur omnino irrationabile, sic salutaris legis (ut ipsi dicunt) ministrum & prophetam carnalissimum & immundum hominem esse, in quo ipse de seipso gloriatur: tantam dicens in agendo uim & affluentiam intemperantiæ, quā tam in quadraginta hominibus. & si deus priuauit hunc filiorū sobole: unam enim solam habuisse filiam dicitur. Irrationabilis igitur lex hæc propter legislatorem, tum quia sceleratus & carnalis, tum quia inscius & incertus. sicut & de seipso testatur in Alchorano: nescire se quid erit ei uel Sarracenis, ignorare utrum ipse

uel ipsi in uia salutis sint, uel non. Sed neq; per seipsam lex hæc est secundum rationem, tanquā habens nomina turpissima, & in quibus uelari iustum est, & maxime carnalibus conuenientia passionibus. In plurimis enim locis turpissimo hoc uerbo utitur, coeo: quod nulla alia lex facit. quo uerbo uix poetæ ipsi Comici utuntur, quibus materia poematum est carnalis et turpis, & si raro. sicut Aratus impudenter dixit, Non timui coiens. Hoc autem & ipse palam dicit, Non est homo in mundo qui possit Alcoranum intelligere. Et quomodo mandauit Deus hoc seruari, si non dedit & intelligi? Oportet autem scire, quod in Euangelio nihil est, quod non possimus etiam intelligere, fidei lumine adiuti. Sed neque propter doctrinam quæ in eo continetur, est secundum rationem. Dicit enim in multis locis, deum mandauisse angelis, adorare Adam: & eos quidem qui nolent, fieri demones: adorantes autem, manere angelos. Et quomodo deus mandasset idololatriam, & angelis honorem tribuisset, qui soli deo debebatur? Item & ratione doctrina irrationabilis est, ex dictis ipsorum. In illa enim lege maxime necessarium (ut ipsi dicunt) hoc est, ut dicatur ubique, quod non est deus præter deum, & Mahometus est apostolus dei. additq;. Et quod deus est magnus. Sed quæ annuntiatio est ista? Nullus enim qui ratione utitur, dicere posset deum esse paruum. Item propositio quæ dicit, Non est deus præter deum: uera est per seipsam, & a nullo ei contradicitur, siue unus sit deus, siue plures. Et in omnibus uerissima est talis duplicatio. non est enim angelus nisi angelus, & non est homo nisi homo, & non est asinus nisi asinus. bos enim & canis non est asinus. Quæ autem dicit, Mahometus est apostolus dei: ualde est ambigua. Quæ igitur ratio connexionis harum duarum propositionum, unius quidem per seipsam nota, alterius autem per seipsam ignota? Quæ uirtus uel quæ utilitas, ut quicumque hoc confiteatur, de necessitate saluetur? Item Mahometus in prædicta lege dicit, quod omnes homines unum erant, & unius sectæ, & unius religionis, Deus autem diuersos eos fecit, qui misit diuersos prophetas. Hoc autem neque quousq; appareat, uerum esse potest. Maxime enim unus deus, qui maxime unitatem et hominū salutem amat. Non enim diuisisset homines in diuersas sectas & errores & perditiones. Sed hoc inuidia demonis factum est, & nequitia hominum, permissione tamen dei, qui permittit eos qui nolunt credere ueritati, in diuersos errores incidere. Item Mahometus in prædicta lege iubet tanquam ex ore dei, interimi infideles, id est eos qui non sunt Saraceni. Item dicit

Peritū obli
biānem.

Obcenitas
Alchorani.

Idololatriæ

Libido a pro
phético spiri
tu aliena.

Ridenda pro
positionum
connexio.

Mahometus
unica tantum
filius.

Sectarum di
uersitas.

de eis, quod nō possunt recta cogitare, cum à deo non deducuntur: Deus autem eos non deducit. Sed inconueniens interimi, propterea quod non possunt: quos autem possunt, non conueniens est cogere, propterea quod non placet deo seruitus coacta. Interimi autem nisi credant, uel aliquo modo simul impelli ad credendum, & ipse qui hæc mandat Mahometus, inconueniens iudicat et irrationabile. Dicit enim in capitulo Ionæ: Si uoluisset deus, omnes iam credidissent qui sunt in terra. & tu cogis homines ut credant? Et nullus potest esse fidelis, nisi hoc ei concessum sit à deo. Hoc autem latius explicabimus in sequentibus, in nono capitulo. Irrationabilis est autem lex hæc & propter hæc de quibus tractat. Facit enim capitulum proprium de formica, & aliud de aranea, & aliud de fumo, cuius autem gratia deus talia mandauit de formica et de fumo? Item dicit, quod nunquam deus parcere posset, ostendenti terga inimicis, & reliqua. Quod autem peccatum, fugere hominem in bello, uidentē seipsum in periculo? Sed uoluit uel bellicosos ipsos, uel audaces Mahometus facere. Item lex quæ iubet de lauatione, irrationabilis est omnino. Mandat enim quando orare uelint, lauare manus & uultum & podicem & pudibunda, & palmas pedis, & brachia usq; ad cubitum. Si autem non inueniāt aquam, intingi manus in puluere: & post hæc terentes manus puluere illitas per faciem, puluere illinire sufficienter eorum ipsorum uultum. Sed & si lauare rationabile: rationabilius iam esset lauare eor, secundum Hiëremiam dicentem: Laua cor tuum à nequitia. Puluerem autem apponere uultui, quam potest habere rationem? Magis quidem igitur quantum lauare est rationabile, tantum puluere illiniri inconueniens est & irrationabile. Maxime autem irrationabilis hæc lex uidetur, quæ est de repudio. Potest enim Saracenus eijcere suipsius uxorem, & rursus ei conciliari totiens quotiens huic placuerit uel displicuerit. sic tamen ut post tertiam repudiationem non possit eam suscipere: nisi quis alter eam carnaliter cognouerit, non existentem in menstruis. Si autem hanc cognouerit non sufficienter extenso testiculo, necesse ulterius hanc cognoscere sufficienter extenso membro. Vnde quando uolunt conciliari cum suipsius uxoribus, dant precium cæco cuidam, uel alteri uili personæ, quæ cum tali uxore simul futura est. Et post hæc testabitur publice, & dicet uelle hanc repudiare. Quo facto, primus potest eam sibi conciliare. Aliquando autem tantum placent eis secundi, ut dicant non posse eas ab illis separari. & tunc primus amittens precium & uxorem, decedit à suipsius spe. Quorum lex non tantum ho-

Ad fidem nemo cogendus

III.

Absurda in Alchorano pleraque

Lotionis superpetitio,

Repudij lex absurdissima.

minibus, quantum animalibus ratione priuatis conueniens est. Sed neq; deo, qui omnia similiter cum ratione gubernat, conuenit. Maxime autem hæc lex irrationabilis est secundū finem, & premia quæ promittit. dicit enim per totum Alchoranum. Beatitudo Saracenorum est, irriguos hortos possidere, mulieres & pellices iuuenes, uerecundas & pulchras, purpureis uestibus indutas, scyphos aureos et argenteos per mensas discurrentes, & cibaria suauissima habere. Hæc maxime numerat in capitulo Elragmā, quod interpretatur miserator. In libro autem de doctrina Mahometi, qui liber apud eos est magnæ auctoritatis, exponit ordinē cibariorū. Et dicit primum quidem esse ferculū eorum quæ illic sunt apponēda, par alimpeput piscis, cibariorum ualde suauis, & post hæc ex successione arborum fructus. Et descendens in eodem capitulo, interrogantibus eum quibusdam, si & luxurientur, respondit: Non esset beatitudo, si quædā illic non adesset uoluptas. Potius quidem igitur frustra essent omnia, cum non sequeretur uoluptas secundū luxuriam. In hoc autem est omnis Alchorani intentio, & totius Saracenorum sectæ, beatitudinem maxime in luxuria & uentre constituere. Et hæc non secundum similitudinē quandam uel exemplum dicit, sicut et sacra scriptura meminit cibariorū et mensæ in beata uita. De uera autem beatitudine, sicut de speculatione dei, uel de perfectione secundū animam, nullam omnino mentionem facit Mahometus, propterea quod neq; hanc concupiscit, neq; apprehendit. Sola enim quæ concupiscit, hæc iam & promittit. In hoc enim aperte offendit seipsum contrarium Christo, & omnibus prophetis & philosophis, et omnibus qui ratione utuntur, qui omnes communiter conueniunt, ultimam hominis beatitudinem esse in dei cognitione, sicut in Euangelio secundum Ioannem: Hæc est uita æterna, ut cognoscant te solum uerum deum. Et Aristoteles dicit, quod uita secundum intellectum optima est. Igitur circa uentrem et ueneria pessima est, etenim fit impedimento bonitati intellectus. Sed quoniam Saraceni, neque dicta diuinæ scripturæ suscipiunt, neq; philosophorum, propter rationes in primo capitulo prædictas: redeundū iam est ad quandam rationem, quam & ipsi irrationales existentes, non possunt omnino negare. Sit igitur ratio auctoritas, sine qua nulla ualet auctoritas. & ostendendum, quod neque in uentris, neque in intemperantiæ operibus felicitas hominis est, et quod hæc non erunt illic. Constat enim quod cibos ad hoc sumimus, ut corruptio, quæ posset accidere ex consumptione naturalis humidi, cui tectur, & fiat augmentum. Hæc au-

III.

Beatitudo Saracenorum in quibus sita.

Alchorani scopus præcipuus qui.

Vera hominis beatitudo in cognitione dei. Ioan. 17

Edendi causa

tem

tem duo non erunt illic: omnes enim in com-
 mensurata quantitate resurgent, & posthac non
 poterunt mori, uel alio quodam modo deficere.
 sicut & ipse Mahometus in sua doctrina dicit:
 Deus interimet mortem, & post hac resurgent
 immortales & integri. Assumptio igitur ciba-
 riorum nequaquam est necessaria. Similiter au-
 tem neq; rerum uenerarum usus, quoniam neq;
 nunc est necessarius, nisi ut seruetur secundū spe-
 ciem quod non potest seruari in indiuiduo. Item
 homines qui resurgent, uel semper uiuent, et sem-
 per nutrientur. Et si semper nutrientur, conse-
 quens his, quod augebuntur corpora, uel erunt
 & illic egestionis & alia scditates, ut tantum
 resoluatur quantum conuertitur in cibum, quo-
 rum utrumq; est inconueniens. Ad hoc autem re-
 spondet Mahometus in libro suisus doctrine,
 dicens: quod non erit illic egestio sordium, sed
 purgatio per sudorem. Et adducit exemplū pue-
 ri in utero matris existentis, qui nutritur (ut di-
 cit) et non egerit. Sed neq; exemplum huius, ne-
 que ratio, si quis diligenter respiciat solutionem,
 est sufficiens. Sunt enim quædam de perfectione
 imperfecti, quæ in re perfecta essent magnæ im-
 perfectiones. Item si usus rerum uenerarum est
 illic, nisi frustra esset, sequeretur & generationē
 fore sicut etiam nunc. Multi igitur nascuntur
 post resurrectionem, qui ante resurrectionem nō
 fuerunt. Frustra igitur in tantum mortuorum re-
 surrectio elongatur, ut omnes simul qui eandem
 naturam habent, uitam caplant. Item si beati-
 tudo in luxuriando, & multas mulieres habendo
 est, qui post resurrectionem nascuntur, nō po-
 terunt esse beati nisi mulieres multas capiant.
 Non poterunt autem capere neq; foelices, neque
 infœlices: igitur remanent, quousq; plures alie
 nascantur. Et sic oportebit plures quidem nasci
 mulieres, paucos autem uiros, & sic in breui
 tempore erit imperium mulierū. Item si post re-
 surrectionem erit hominū generatio, qui gignen-
 tur, uel rursus corruptentur, uel erunt incorru-
 ptibiles et immortales. Nisi corruptentur, mul-
 ta sequentur inconuenientia: tum quia erit multi-
 plicatio in infinitū, tum quia quorum erit similis
 generatio, nō erit similis generationis terminus.
 Homines enim per generationē quæ est ex sper-
 mate, nunc quidem corruptibilem uitam habent,
 tūc autem incorruptam habebunt. Et præter
 hæc: Omne genitum corruptibile esse, neces-
 se est, propterea quod generatio & corruptio
 sunt contraria, & circa idem. Si autem qui tunc
 gignentur homines corruptibiles erunt & mo-
 rientur, si rursus non resurgent, sequitur illorum
 animas semper manere separatas a corporibus
 quod est inconueniens, cum sint eiusdem speciei

cum animabus eorum qui resurgent. Si autem et
 illi resurgent, oportebit & illorum resurrectio-
 nem alios rursus expectare, ut simul omnibus qui
 eandem naturam participat, donum resurrectio-
 nis conferatur. Item ipse Mahometus unum solū
 ponit diem resurrectionis, id est in fine mundi,
 in die iudicij: de resurrectione autem illorū, uel
 de natiuitate, nullam omnino mentionem facit.
 Item nulla ratio esse uidetur, quare oporteat
 quosdam expectare ad simul resurgendū, si non
 oportebit omnes expectare. Si autem quis dicat,
 quod in his qui resurgent, erit quidem usus ciba-
 riorum & rerum uenerarum, sed neq; propter
 conseruationem uel augmentum corporis, neq;
 propter humane speciei augmentū uel perman-
 sionem, solum autem propter uoluptatem, quæ
 talibus actionibus accidit, ut nulla uoluptas ho-
 minibus absit in extrema mercedis retributione,
 sicut palam Mahometus in libro de doctrina sua
 dicit. Manifestū igitur, quod hoc multis modis in-
 conuenienter dicitur. Primum quidem, quod re-
 surgentium uita erit melius ordinata quam hæc
 quæ præsens est. In hac autem uita impossibile
 & inordinatū quoddam esse uidetur, si quis pro-
 pter uoluptatem utatur cibarijs uel rebus uene-
 reis, sed non propter necessitatem seruandī cor-
 pus, uel procreandi filios. Et hoc rationabiliter.
 uoluptates enim in prædictis actionibus non pos-
 sunt esse actionū fines. Sed e conuerso potius qui-
 dem natura ad hoc uoluptates ordinauit in his
 actionibus, ut non propter laborem animalia ab
 his necessarijs naturæ operibus elongarentur:
 quod accidere posset, nisi animalia uoluptates
 prouocarent. Est igitur ordo inconueniens &
 præposterus, si propter solas uoluptates actio-
 nes hæc perficiantur. Nequaquam igitur in his qui
 resurgent, quorum uita bene ordinatissima sup-
 ponitur, talium est usus, & multo minus in tali-
 bus futura erit foelicitas. aliter enim quid probi-
 bet & reliqua animalia irrationalia foelicia esse
 in prædictis actionibus, quæ nobiscū commu-
 nicant? Item si in his actionibus extrema homi-
 nis foelicitas est, sicut Mahometus palam dicere
 uidetur, cuius gratia nunc oportet ab his cōtine-
 ri, & non potius die ac nocte comedere & luxu-
 rari, ut & hic foelices esse possimus? Sed apud
 omnes homines, et apud Saracenos ipsos honora-
 bilis uidetur, cōtinere ab his. Habent autem et
 quosdam uiros speculatiuos & cōtinentes, quos
 maxime laudant. Sed quoniam fatuū est, ualde ra-
 tionabiliter loqui cum homine prudētia omnino
 priuato, liceat simul insanire et dicere: Si in tali-
 bus actionibus extrema hominis foelicitas est,
 quid faciet igitur anima separata ante resurre-
 ctionem, quæ neque comedere, neque luxuriari

Rei ueneræ
 usus.

Resurrectio-
 nem cōsequē-
 tia absurda,
 ex Mahome-
 ni doctrina.

Voluptates in
 quem usum &
 natura instituit.

Continentia
 ipsis etiam Sa-
 racenis lauda-
 bilis.

potest? Sed neque angeli poterunt esse felices, cum tales uoluptates non gustent. Item si in habendo quidem multas mulieres, innumerabiles autem pellices et iuniores extrema hominum felicitas est, quomodo possent mulieres felices esse, nisi haberent plures uiros? Sed rursus, quomodo possibile est uirum esse beatum, cuius uxor multos alios habeat uiros? Necessse igitur, uel mulierem beatam esse, & uirum infelicem: uel uirum quidem felicem, mulieres autem & iuniores eius infelices. Quomodo autem possibile est, esse beatum aliquem, cuius omnis domus quam amat misera et infelix est? Rationabilius igitur est, & uiros & mulieres miseras esse & infelices. Hic tanquam in transgressione dicta sufficiant, ad demonstrandum irrationabilem esse legem secundum finem et primum quod promittit. Irrationabilis est & secundum alia multa que in hoc continentur, sicut id quod frequenter inducitur, quod deus iurat per fidelē urbem, & per ficetum & oliuetū: quod palam apparet in Capitulo Elim, quod interpretatur ficus. Homines per maiores suos iurant, sicut per deum, uel per sanctos: Deus autem non habens maiorē per quem iurare posset, consueuit per seipsum iurare, ut ipse ad Abraham iurauit, sicut fertur in primo Genesios. Per ficetum autem uel oliuetum iurare, uanum est & irrationale omnino. Item ipse prohibet uinum, propter ebrietatis euersionem, sicut in pluribus locis dicit. Sed cum uinum per seipsum malum non sit, sufficit solam ebrietatē cauere. Sed uidetur omnes Saracenos suspectos habere, quod nullus eorum posit uel mediocriter, uel cum sobrietate uino uti, unde eius dehortatio ex necessitate cogit uel malum esse uinum simpliciter, uel Saracenos uniuersaliter incontinentes esse.

Farameniorū dei in Alchorano absurditas.

Qua te uinū prohibeat.

Q U O D L E X S A R A C E N O -
rum manifesta contineat mendacia.

Cap. IX.

N Ono oportet considerare, quod lex hæc nō est lex dei, quoniam manifesta contineat mendacia. Deus enim summa & prima est ueritas, a quo dici aliquid mendacium, est impossibile. In Alchorano in cap. Ionæ dicit: Quis in ueritatē dicit? & respondens dicit, Deus dirigit ueritatem, & qui dirigit ueritatem est ueritas, & conuenit eum imitari. Et post hæc uere non congruit diuine legi, dici aliquid sine deo, sed mendaciū & figmentum absque deo dicitur. Sicut enim inquit Augustinus: Si in Euangelio unum solum mendacium inueniretur, totum Euangelium secundum eandem rationem suspectum esset & falsum. Alchoranū autem, multa quidem uera continet, quæ in Euangelio & lege Moysi & pro-

phetis continentur: sed ipse Mahometus tot ex proprijs manifesta inueni mendacia, ut totum se re suspectum & falsum debeat existimari, opus illius qui mendax est & pater eius. Reducuntur autem quæ in eo mendacia continentur, ad decem genera principalia. Dicit enim mendacia de seipso, de Christianis, de Iudeis, de Apostolis, de patriarchis, de demonibus, de angelis, de uirgine Maria, de Christo, de deo. Et de seipso quidem dicit, quod est finis & sigillum, & silentiū omnium prophetarum. Et iubet interimi, quicumque post eum se prophetam esse asseruerit. Sed non sic contracta est manus domini, ut non posset post illum dare et alteri spiritum prophetiæ. Et quod non solum Christiani & Iudei dicunt apud eos esse prophetas, qui post illum spiritum prophetiæ habuerunt, sed & ipsi susceperunt apud Babylona prophetam quendam, qui Solem appellabatur, quod interpretatur scala, quem Tartari interemerunt, & cum eo non paucam multitudinem Saracenorū. Item de seipso dicit, seipsum extollens tanquam ex persona dei. Quod si omnes homines congregarentur, et omnes spiritus uel angeli, non possent facere tale Alchoranum sicut est hoc. Vel igitur sic hoc intellige, quod non poterunt illi ficere absque auxilio dei: & quid mirum si non poterūt hoc, quod & ipse non sine deo se fecisse dicit? Vel hoc intellige, quod neque potuissent illi facere, etiam si a deo adiuti essent. Sed hoc manifesta blasphemia est. De Christianis autem dicit, quod dant deo socium: quod manifestum est mendacium. Dicunt enim Christiani totius mundi, quod deus est maxime unus & simplicissimus. Post hæc dicit in capitulo Telteumpe, quod interpretatur poenitentia, quod Christiani deificant episcopos suos, & pontifices, & monachos: quod falsum est. Hoc autem dixit Mahometus, tanquam homo ignarus Christianæ linguæ. Christiani enim Chaldei & omnes orientales, uocant episcopos & monachos, colentes eos, Rampan, quod interpretatur magister, uel maior meus. In Arabica autem lingua, rampa est nomē dei, quod interpretatur dominus, absolute, quod & de solo intelligitur deo. Sicut & apud nos quando dicimus, Dominus tecum. Falso igitur dicit Mahometus, quod deos Christiani hos uocant. Item idem dicit de Christianis, quod deificant Mariam. Inducit autem in capitulo Elmeide, quod interpretatur mensa, quod Christus excuset se de eo apud deum, quod non dixit mundo, matrem eius esse deam. Et uerè: neque Christiani hoc dicunt, Mariam uidelicet esse deum uel deam, sed dicunt, quod fuit purissima mulier. Etenim Euangelium non deam eam nominat, uel nunciam,

Decem genera mendaciorum in Alchorano.

1. de seipso.

Sole prophetæ.

2. de Christianis.

Rampan

Maria Christianis nō pro dea.

to. 2. & 19

sed

sed mulierem. Item inducit in eodem capitulo, dicens de Christianis & Iudeis, quod non sunt hi filij dei, uel amici dei. Quod ostendit ex eo, quod affliguntur pro peccatis, sicut ipse dicit. Hæc autem demonstratio falsa est omnino. Multæ enim tribulationes iustorum. Et sicut ad Hebræos dicit Apostolus: Flagellat omnem filium quem suscipit. Aliter tamen iusti, & aliter impij flagellantur à deo. Etenim ipsis Saracenis multa flagella Tartari intulerunt, & si legem non habeant. De Iudeis dicit Mahometus in capitulo Teuleumpe, quod interpretatur poenitentia, quod deificat Eleazar, & dicunt quod ipse est filius dei. Hoc autem manifeste est mendacium. Iudei enim nullum hominem deum faciunt, neq; filij dei dicunt esse. Item in capitulo Elnasa, quod interpretatur mulieres, dicit quod ipsi Iudei dicunt interemisse Christum Iesum filium Mariæ apostolij Dei. Hoc autem manifeste est mendacium, non enim Iesum, Christum dicunt esse Iudei, neq; apostolum fuisse dei, sed hominem iniquum. & dicunt ipsi, propter blasphemiam eum interemisse. De apostolis autem dicit in capitulo Abraham, quem dicunt patrem fuisse Moysi, quod illi testati sunt & dixerunt Christo, quod essent Saraceni, imitatoresq; & apostoli Mahometi. Et hoc autem est mendacium. Christus enim & apostoli ante Mahometum fuerunt sexcentis annis. Mahometus enim in temporibus Heraclij apparuit, qui incepit imperare anno sexcētesimo decimo ab incarnatione domini. Vnde uix septingenti anni sunt, ex quo fuit Mahometus. Sunt autem mille ducenti, & plus, ex quo natus est Christus & apostoli. Et quomodo apostoli potuerunt Saraceni esse, & imitatores Mahometi, cui ex persona dei mandatum est (sicut ipse dicit in Alchorano, in capitulo Elcaminar) quod sit ipse primus Saracenus? Primus igitur Saracenisimus à Mahometo incepit. Apostoli igitur neq; Saraceni esse potuerunt, neq; illius imitatores quem sexcentis annis præcesserunt. Vel si Saraceni erant illi, impossibile est eum fuisse primum Saracenum. De patriarchis idem asserit. Dicit enim in pluribus locis Alchorani, quod Abraham & Isaac & Iacob et filij illorum Saraceni erant. Idem autem dicit & de Noe, quod fuit Saracenus. Et quod propterea diluuium uenit super terram, quia ipse predicabat hominibus, quod fierent Saraceni, et ipsi renuerunt. Hoc autem omnino est mendacium. Quomodo enim potuit Noe esse Saracenus, qui præcessit Mahometum duobus milibus quingentis annis. Item & ipse Mahometus dicit, se ipsum fuisse primum Saracenum in mundo. Impossibile autem est, dicere Noe & Abra-

ham esse Saracenos, quod ipsi Saracenos genuissent. hæc enim expositio contraria est Alchorano, ubi dicitur: Abraham nõ fuisse Christianum, neque Iudæum, sed purum Saracenum. Neesse igitur, sicut ex Abraham nati sunt Saraceni, sic ex eo & Noe, Iudei & Christiani nati sunt. Et dicunt etiam Saraceni, quod deus promisit Mahometo, ut nullus introeat in paradysum ante eum. Et post hæc assumpsit eum deus, & duxit in paradysum. Et uidit illic uiros & mulieres multas, & dixit: Quid est domine? Dominus autem dixit ad eum: Ne mireris, & hi enim imitatores tui sunt. Imitatores autem esse Mahometi impossibile, nisi per Alchoranum: sed hoc non fuit reuelatum ante tempora Mahometi, sicut in pluribus eius locis continetur, et maxime in principio. Huius autem signenti mendacium quicumque intellectum habet, potest bene considerare, & propter hoc in talibus uersari non oportet.

De demonibus autem speciale quoddam capitulum in Alchorano est, ubi palam dicitur, quod demonum multitudo multa audientes Alchoranum, gauisi sunt, & testati sunt, quod per ipsos Saracenos, et saluati sunt. Hoc autem quantum mendacium continet, non est necessarium argumentatione quadam demonstrari. De angelis autem dicit, quod omnes adorauerunt Adam, præter diabolum. Item dicit ipse, quod quando ad deum uenit cum Gabriele, uidit in celo angelum unum qui milies maior erat mundo, & flebat suis peccata. Et ipse ueniam suis precibus sibi impetravit. Et multa alia falsissima dicit, de quibus latius narrabimus in fine præsentis operis, cum dicemus uisionem maximæ fictionis, quam seipsum uidisse asserit. Item palam dicere uidetur de angelis, quod sunt corporei. Dicit enim in cap. Sad, in pluribus locis, quod angeli ex igne creati sunt, homines autem ex terra. Dicit enim in alijs locis, quod sunt magni spacio, sicut in sequentibus dicitur. De uirgine autem Maria dicit palam in cap. Abraham, quod ipsa fuit filia Abraham, Abraham autem pater fuit Moysi et Aaron. In cap. autem Mariem, quod interpretatur Maria, palam dicitur, quod Maria mater Christi soror fuit Aaron. Et quod Moyses & Aaron habuerunt quandam sororem quæ Maria appellabatur, & quod hi tres erant filij Abraham, quod manifestum est in sexto Paralipomenon. Sed inter hanc Mariam & beatam uirginem Mariam matrem Iesu Christi filij dei, mille quingenti anni intercessere. Et prima quidem Maria in eremo mortua est, quando Moyses duxit per eremum filios Israel ad terram promissionis. Tunc autem neq; Rome ædificata erat, sed post

6. De demonibus.

7. De angelis

8. De uirgine Maria.

hec fundata fuit in temporibus Ezechie regis Iude, qui fuit post septingentos & plures annos. Iesus autem Christus post Ezechiam regem natus est ex uirgine Maria, genitus in temporibus Octauiani imperatoris post septingentos & plures annos ab Ezechia, quo tempore iam Romani mundi monarchia tenebant, et miserunt reges in Iudaeam. Vnde & Iudei testati sunt, se non habere regem, nisi Caesarem. Et nota quod sicut dicit Augustinus, Roma fundata est in temporibus Achaz, uel secundum quosdam alios, Ezechie. Et tunc habitabat populus Israel in terra promissionis, quod fuit septuaginta quinque annis: quorum uiginti septem peruenerunt quidem ad Iesum Naue. Tempore autem Iudicum, anni trecenti uigintinouem, ex quo inceperunt esse reges illic trecentis sexaginta duobus annis. A quo autem urbis fundamenta iacta sunt usque ad natiuitatem Christi, septingenti quinquaginta duo anni intersuere, sicut dicit diaconus Paulus in Romanis historijs. Permisit igitur spiritus sanctus, Mahometum sic manifestum mendacium capere, ut quilibet homo facile deceptionem animaduertet. De Christo dicit idem, quod ille neque est deus, neque filius dei: et quod ipse Christus de se ipso hoc non dixit, sed quod apud deum se humiliter excusauit, nunquam mundo hoc dixit. Hoc autem manifeste est mendacium. Scriptum enim est in Euangelio Iohannis, quod ipse dixit se ipsum filium esse dei. Et tunc Iudei uoluerunt eum quasi lapidare propter blasphemiam. Dixit autem et se ipsum aequalem esse deo, et principium, quod soli deo maxime est proprium, dixitque: Si uerbis meis non uultis credere creditis operibus. Antequam autem demonstratum est in tercio capitulo, quod impossibile est quod Saraceni dicunt, corruptum esse Euangelium, et quod Euangelium quod est apud nos, et uetus testamentum, debent suscipere. Sed et ipse Mahometus in capitulo Elacaph, querit demonstrari ei auctoritatem libri qui scriptus est ante Alchoranum. Post haec dicit de Christo: quod ipse neque crucifixus est, neque mortuus, sed deus in fine mundi faciet hunc mori: et alia infinita mendacia, quorum contra-ria in Euangelijs et alijs scripturis continentur, quae longum esset enarrare. De deo autem simpliciter asserit, quod nullo modo possibile est eum habere filium, quoniam uxorem non habet. Et hoc cotinueret, dicens pro alia quadam forti argumentatione. Haec autem argumentatio similis est, sicut si quis dicat, deum non esse substantiam, quoniam non habet accidens: uel non uiuere, quoniam non comedit, uel respicit. Fatua est talis phantasia, et hominis carentis intellectu et ratione. Christiani enim non tanquam ex mulie-

Ioh. 9
et. de C. dei.

9. de Christo

Christus Dei
filius, Deus,
principium etc.

10
De Deo.

re dant filium deo, sed sicut ex igne caliditatem, ex sole autem splendorem, et uerbum ab eo qui loquitur. quae omnia uere dicuntur gigni, et si non ex muliere. filius enim dei splendor est, et uerbum sempiterni patris, coaeternum et consubstantiale, et in eadem aequalitate. Sicut autem caliditas et splendor non separantur ab igne, ignis tamen aliquando a splendore nobiscum sine caliditate communicatur, sicut in luce lampadis: aliquando autem caliditas absque splendore est, sicut in accenso ferro. Sic et filius dei potuit incarnari, et absque quo incarnatus esset pater uel spiritus sanctus, et si indiuisibilia sunt opera trinitatis. Sic rursus filius dei et uerbum dei patris, potuit in sensibili libro scribi, ut ab hominibus legeretur, et sensibilibus opera eius uiderentur, et esse carni unitus. Et liber quidem scriptus, potuit interrumpi, uerbum autem domini manet in aeternum. Sicut et regis mandatum, qui mittit uerbum eius in libro ad terram quae sub eo est: ipsum autem uerbum nunquam comburi potest, liber autem comburi potest. Dicunt igitur Christiani, Christum, cum sit uerbum dei, filium esse dei. Hoc idem et Mahometus de eo dixit, et si neque sciebat, neque intelligebat. Dicit enim in Alchorano in capitulo Elhesa, quod interpretatur mulieres, quod Christus Iesus filius Mariae, uerbum est dei, et spiritus est Dei. Quare igitur non dixit Mahometus, quod impossibile est deum habere uerbum uel spiritum, quoniam uxorem non habet? Querendum igitur a Saracenis, ut querant ipsi a Mahometo, quando dicit Christum uerbum esse Dei, et spiritum ex Deo, utrum de spiritu uel uerbo dicit, de accidentali quod profertur, uel de essentiali, id est creato. Sic non solum uerbum et spiritus dei est a deo, sed et uerba et spiritus aliorum prophetarum, et aliorum hominum beatorum. Et secundum hoc non magna quaedam laus est haec de Christo, quem Mahometus proprie et supra omnes homines uult constituere. Sed neque propter talem rationem et talium spiritum pluraliter deus de se ipso loquitur, sicut inducuntur in toto Alchorano. Si autem dicit de increato et essentiali uerbo dei et spiritu, sic utique nobiscum sentiunt tam de incarnatione, quam de mysterio trinitatis. Item dicit Mahometus de deo in capitulo Elminim. Quod si deus haberet filium, in periculo iam totus mundus esset. esset enim schisma inter eos. Haec autem suppositio ualde falsa est. Supponit enim, non possibile esse deum habere filium, nisi iniquum et audacem et inobedientem. Nos autem dicimus, quod filius dei est uerbum dei, et scientia patris, per quam omnia operatur. Uerbum autem comprehensum in mente, et artificis scientia, nunquam

Quomodo filius ex patre.

Heb. 10

Uerbum

Phil. 118

Mahomet
Christum uerbum
& spiritum
et sic de
fatur, non
autem
filius.

Dei filius uerbum
ipsum.

quam in homine separatur à concipiente intellectu. Nisi alicubi blasphemans Mahometus dicat, dissentire ad seipsum deum, & contraria dicere suis intellectui et cogitationi. Idem Mahometus dicit in capitulo Elezat, quod deus & angeli eius orant pro Mahometo & Saracenis. Quod quidem est angelorum, est omittendum. Deus autem quando pro eis orat? Quem orat? Angelos, uel homines, uel seipsum? Sed hoc est mendacium, orat seipsum: & maxime secundum Mahometum, qui uerbi incarnationem negat, & neque personarum discretionem ponit in diuinis. Ponit autem & alia mendacia quaedam, & impossibilia, sicut in capitulo Elafar, dicitur quasi ex persona dei: Si hoc miserimus Alcoranum super unum montem, uideres iam eum utique scissum à reuerentia & timore dei. Et sicut in capitulo Elcaminar, quod interpretatur luna, dicit, quod luna contrita est: et multa alia, quae longum esset enarrare. Vnde potest omnibus sapientibus manifestum esse, legem illam non esse à deo, quae tot & sic manifesta continet mendacia. Inueniuntur autem post haec & alia quaedam absona, quae tanquam firma Saraceni affirmant, translata ex Alchorano in modum expositionis, continentur autem palam in libro Mahometi de expositionibus: ex quibus cum multa sint, pauca hic commemorabo. Vnum est quod dicit, quod creatum fuit coelum ex fumo, fumus autem ex exhalatione maris, mare autem ex quodam monte qui Caph appellatur, & is circumit totum orbem terrarum, & sustinet caelum. Dicit quoque solem & lunam aequalis lucis & uirtutis fuisse, & nullam discretionem esse inter noctem & diem. Aliquando autem accidit, quod dum uolaret Gabriel, ala eius lunam tetigerit, quae et sicut nunc uidemus, obscurata est. Item dicit, & suam agrestem ex stercore elephantis natum esse, murem autem ex stercore porci, cattum autem ex fronte leonis. Hoc autem isto modo exponitur. Cum enim Noe esset in arca cum filiis & animalibus, quando ad latrinam secesserunt, inclinata est arca, & maxime quando elephas aderat. Et propterea quod ualde timuit, consuluit Noe deum. Qui dixit: Recede, & adora pedem eius ad foramen, ex quo provenit stercus. Quo facto simul exiit stercus, & cum eo porcus ualde magnus, cuius rostro stercora (sicut consuevit) effodiente, mus natus est, & incepit rodere tabulas arcae. Et tunc maxime timuerunt. Et interrogans Noe dominum, percussit leonem in fronte. Et exiit mustela per nares eius. Et hanc dicunt esse causam, propter quam carnes porci non licitas esse dicunt. Dicit autem rursus in eodem capitulo, quod deus in fine mundi in-

Alia mendacia ex Alchorano.

Mahometi liber de Alchorani expositionibus. Is est qui interhibetur, de doctrina Mahometi.

Porcus & mus & stercus.

Cattus. Ita enim habet liber de Doctrina Mahometi.

terimet omnem creaturam, & angelos, & archangelos, et nihil relinquet uiuus praeter deum, & Mortem: quae est angelus quidam, qui dicitur Adriel. Tunc mandabit dominus Adrieli, ut interimat seipsum. Quo facto, clamabit Dominus uoce magna, & dicet, Vbi sunt satrapae mundi & principes? Et post haec resurgent omnia. Ipse quoque rursus Mahometus fecit librum, in quo scripsit duodecim milia uerborum mirabilium. Mirantibus autem & querentibus quibusdam, si omnia illa uera sunt? Respondit, Sola tria milia ueritatem habere, alia autem falsa esse. Quando igitur in praedicto libro falsum quoddam deprehenditur, dicunt Saraceni, & hoc Mahometum dixisse, non tamen omnia esse uera, & hoc ex illis esse. reliquum autem totum in suo robore permanere. Credo etiam idem facere Saracenos in Alcorano. Et si enim multa mendacia deprehenduntur in eo, tamen propter quaedam, quae in ipso continentur, uera, sicut Dei uerbum, in precio habetur apud eos. Dicitur autem nobis superius, quod sicut dicit Augustinus: Si unum solum uerbum falsum in Euangelio inueniretur, iustum esset, quod totum Euangelium friuolum & uanum existimaretur & fabulosum. Ego autem firmiter sensi, quod Saraceno rum maxime sapientes, & qui literarum peritiam habent, uerbis Alcorani nullam adhibent fidem, sed fictionem doctrinae eius auertunt. Signum autem huius, quod cum alijs sapientibus hi publice disputare recusant, sicut ego per experientiam ipsam cognoui. Et ipsum Alcoranum in medium afferri nolunt, uehementissime enim tristantur, cum ab alijs legitur, & nequaquam uolunt in alias linguas ipsum transferri. Scimus autem, quod purum aurum neque aquam timet, neque ignem, neque indicem. Et propter hoc Christiani ueritati Dei confidentes, quae fortissima est, & manet in aeternum, libenter de Euangelio cum alijs nationibus disputant, & gaudent cum alijs nationibus disputare, & gaudent cum ab alijs nationibus legitur, desiderant quoque ipsum omnibus publicari, & in alias linguas transferri, et non literis solum, sed etiam scripturis publicis Christi passionem ostendunt, quod ab alijs gentibus ludibrium & ignominia uidetur.

Mors, Adriel

Duodecim milia uerborum mirabilia.

Alchoranum ipsis etiam Saracenis suspectum, ideoque publicari illud egre sustinent.

Psal. 116

QVOD VIOLENTA SIT lex Saracenorum. Cap. X.

Decimo debemus considerare, quod Alcoranum non est lex Dei, uiolenta enim est. Et ut breuiter dicam, lex haec proprie dici potest lex caedis & mortis, non solum quod ad aeternam mortem nos mittit, sed quod corporali caede homines cogit credere his, quae ab eo ipso dicuntur. Et in ipso Alcorano in capitulo Emparaca, quod

interpretatur uacca, dicitur, quod in lege dei nō est compulsio, et quod iam definitum est æquum ab iniquo. Quæ enim est maior cōpulsio, quàm cædes? Lex igitur quæ per hanc homines compellit, nō est lex dei. Ipsi autem Saraceni uocant eam denominatiue Eleasalem, quod interpretatur lex salutis dei, quæ proprie debet dici (sicut dictum est) lex cædis & mortis. Et hæc uia comoda fuit tali legi & legislatori, ut timore mortis corporalis, cōsentiant legi mortis æternæ: sicut econuerso Christiani corporalem mortem contemnent, uitam æternam cōsequuntur. Ut uidit igitur Mahometus, potius autem alumnus eius diabolus, legem hanc à diuina lege omnino differre, & ab ea quæ in ueteri et nouo testamento, & ad seipsam dissentire, & absq; omni ratione & miraculo manifesta mendacia cōtinere, et cum existimaret multos propter hæc fore qui ei contradicerent, dedit ipsi Mahometo instrumentum proprium, id est ensem ad interimendum. et ipse dedit mandatū in lege, ut interimentur qui cumq; huic legi aduersarentur, et non crederet. Et propter hoc non in uno capitulo solum dicitur, sed per totum librum, sicut mandatum quoddam uniuersale: Interimite, interimite. Hæc uia manifeste cōtraria est Christo, qui mandat et inimicos amare, et pro persequentibus orare, et eis qui nos offendunt benefacere. Sed Mahometus Antichristi præcursor existēs, uia præparauit in mundo filio perditionis. Quæ uia quantum est irrationabilis, manifestū fuit in octauo capitulo. Etenim sicut dicit Augustinus: Caterum potest homo inuitus credere, potest etiam confiteri ore qui cogitur credere: corde autē credere minime cogi potest, cum ipse dominus maxime cor ab homine querat. Iuxta illud: Fili, præbe mihi cor tuum. Deductus autem fuit Mahometo & auunculus eius dicens, Quid mihi, si hoc non fecero, fili fratris mei? Cui iam Mahometus respondit, Interimam te o auuncule. Hic autē dixit: Impossibile est esse quoddam aliud? Nihil aliud dixit. & dixit auunculus, Sequar te ad quodcumq; uolueris, lingua tantum, sed non corde, timore ensis. Omar autem filius Catempadi coactus dixit: Domine, tu scis quod solo timore mortis fio Saracenus. Et filius autem Empiasca timore ensis factus est Saracenus. Vnde misit & literas ad Mesce, quas mulier quædam occultauit sub crinibus capitis, nunciās his qui sunt in urbe aduentum Mahometi, ut cauerent ipsi uim doctrinæ illius. Notandum autem, quatuor esse partes eorum qui retinent errorem Mahometi. Prima, eorum qui ingressi sunt Saracenisimum per ensem, ut dictum est: qui etiam nunc eorum ipsorum errorem cognoscetes, respiscerent utique, nisi

Crederet an quis inuitus possit.

Prouer. 25

Violentia Mahometi.

Saracenorū quatuor genera.

eum propter ensem timerent. Alia particula eorum est, qui decepti sunt à diabolo, credentes uera esse mendacia. Tertia particula est eorum, qui nolunt discedere ab errore maiorum suorum, sed dicunt, detinerē ea quæ eorum patres detinebant, à quibus maxime discunt: qui pro idololatria, quam prius detinebant, Mahometi sectam tanquam minus malam sine dubio elegerunt. Quarta pars eorum, qui propter remissionē uitæ, & mulierum multitudinem, & alia remissibilia, potius in his immundiciam quàm æternitatem futuri seculi amauerunt, & cum his concordant, qui apud eos sapientiores appellantur. Et qui literarum peritiam habent, non credunt legem illorum esse ueram, uel bonam simpliciter: sed uehementia uoluptatum sedat iudiciū rationis, prout dicit sapiens. Sicut & multi literarum experti apud Christianos, non seruant Euangelij legem, & si credant ueram esse & bonam, potius imitantur uiam Alchorani, quam uis credat in ueritate illum errasse. Et huius rei signum in utrisque est. transmutantur enim quidam Saraceni in Christianos, & Christiani quidam fiunt Saraceni. Christianus quidem nunquā in morte finiret Saracenus, sed in uita: Saracenus autem in morte potius fit Christianus, quàm in uita. Uterque igitur horum potius eligit Christianus mori quàm Saracenus, nisi aliquo modo prædicta ui abstrahatur. Tria sunt manifestissima signa uolentiæ, prædictæ legis, absq; his quæ totiens ante dicta sunt: quod quidem fuit, quod totiens dicit et mandat interimere. Primum signum est, quod Mahometus illis dixit, intantum permanere legem eius, in quantum eis permateat et in armis uis, & temporalis potentia. Sed sicut dicit Chrysostomus, talis est ueritatis natura, ut & cum à multis oppugnatur, fortius inualescat: & econuerso mendacium, cum à multis adiunatur, in seipso debilitatur. Veritas igitur non indiget auxilio ex temporali potentia, & maxime domini ueritas, quæ manet in æternum. Christianorum enim lex, persecutionis tempore trecentis annis continue durante, maxime creuit, & numero fidelium, & splendore miraculorū. Signum autem & hoc uolentiæ legis apud illos. Quando enim ad doctrinam conueniunt, ut legem eos Saracenorū magister doceat, et qui debet proponere uerbum, primum nudans ensem, nudum manu detinet, in quantum docet, uel ponit ad terrorem in quodam eminenti loco. Christiani autē docentes, non ensem, sed crucem tollunt, non uolentiæ, sed mansuetudinis signa ostendentes, tanquā homines qui mittuntur à Christo, sicut oues in medio lupoꝝ. Tertium autē signū cædis & uolentiæ est, quod assisini à Saracenis nutrium

Christiani aut quot Saracenorū imitatores.

Tria signa uolentiæ legis Saracenorū.

Psal. 116

Affertij.

nutriuntur, homicida hominum futuri, quibus ex ipsa actione actiua et passiuua uitam aeternam promittunt, & mittunt eos per orbem terrarū, ut principes mundi dolose interimant. Hi autem assefini, castra habent & arces circa Liltū montem, obediuntq; Sultano Babylonis, qui est caput Saracenorū. Hiq; legibus & ordine Saraceni sunt, & non uocantur assefini à Saracenis, sed Ismaelita, quasi radix et tribus Saracenorū, & primi defensores & conseruatores legis Mahometi. Ad hoc enim præcipue instruitur et nutriuntur, ut cædem faciant. Hoc scelus non Christiani solum, qui sanctissimam legem habent, abominantur, sed & Tartari, qui nullam legem seipso habere dicunt, præter naturalem. Ex his igitur apparet manifeste, quod Saracenorum lex, lex est cædis & uolentia. Est autem uolentiæ, cuius motus est ab extrâ, qui nullum momentum huius quod mouetur remittit, ut dicit Aristoteles. Et ex hoc manifestum, quod nō est lex dei.

QVOD ALCHORANVM non est lex dei, inordinatum enim est. Cap. XI.

Vndecimo considerandum, quod Alchoranū non est lex dei, inordinatum enim est. Quæ enim à Deo sunt, ordinata sunt, ut dicit Apostolus. Videmus autem hoc in operibus nature, & in sacris scripturis. Firmissimū enim non solum Christianis, sed etiam ipsis Saracenis, Moysi legem & prophetas & Euangelium à deo esse. Hæc autē omnia ordinata sunt. Moyses enim ualde ordinate incipit à mundi creatione, & deinceps totum Pentateuchum percurrit secundū ordinem temporis et historie. Alij autem propheta bene ordinate processerunt secundū ordinem temporis, demonstrantes quando et quibus regibus, uel secundū ordinem historie, uel ad minus secundū ordinem materie. Et Euangelii bene ac ordinatissime procedit, & temporis ordine, & historie, & materie. Incipit quidem ab incarnatione & natiuitate Christi, deinceps autem de uita & doctrina & miraculis eius, & post hæc de morte & resurrectione & assumptione dicit. Alchorano autē omnino nullus est ordo temporis. Neq; enim dicit quibus regibus, uel secundum quod tempus. Neq; historie ordo est. primū enim capitulū unde incæpit, dicitur inscriptio, uel æperito libri, in quo indubitato proprie incæpit ab oratione et laude dei. Et absque medio, post breuem orationem tractatum incæpit. Et est capitulum secundū de sulua boue, quam obtulit Moyses, cuius historia est in Leuitico. Tertium autem capitulum est de deo Abraham, qui fuit pater Moysi, in quo multa de Christo interserit, & dicit uirginem Mariam so-

rorem fuisse Moysi et Aaron. Et deinceps sequitur quartum capitulum, de mulieribus. Similiter autē et de alijs sic inordinate procedit, adeo quod nemo est qui possit reddere rationem ordinis historie & capitulorū. Et neq; materie ordo est. nunquam enim unam materiam bene ordinatūq; pertrāsit, sed deinceps ab una materia ad alterā per suppositionem omnino impertinentē transfertur, tanquam abstractus. Sed et neq; ordinem habet argumentationum, uel alicuius demonstrationis. Sed omnis doctrina ex suppositione procedit, et suppositiones quandam propositionem per seipsam ueram, ex illa aliam quandā concludit, quæ nihil cōmune habet ad primā. Sicut est continue quod ab eo dicitur, quod deus est excelsus & bonus, et quod Alchoranū lex est salutis, et deus est deus, et quod nullus est alius deus præter Deum, & Mahometus est propheta uerus. Quæ autē hæc conclusio, Mahometū esse uerum dei seruū, & quod deus est deus? Et in capitulo Elmaiada, quod interpretatur mensa, dicit: Constituit nobis deus domum Elaram, id est uocationis. Hæc est domus mensæ. Mensis est ieiunij Saracensium. Et hoc est, ut sciatis, quod deus omnia nouit quæ sunt in celo & quæ sunt in terra, & deus scit quicquid est. Sed quis est tam demens, ut dubitet quin Deus sciat omnia? Sed posito quod dubitetur ab aliquo, quæ est hæc cōsequentia, quod mensa et ieiunij mensis Saracensium faciat scire, quod deus scit omnia? Et continue autē uidetur loqui tanquā somnator, & maxime circa finem libri, ubi uidentur ei uerba desicere. Sicut in cap. Elcapherū, quod interpretatur Hæretici, dicit de uerbo ad uerbu: O execrabiles, non adoro quod uos adoratis, neque uos adoratis quod ego adoro: Ego nō adoro quod uos adoratis, neq; adoratis uos, quod ego adoro. Vobis uestra lex, & mihi mea lex. Sed quilibet hæreticus potest hoc dicere, ut intercidat materiā, quæ est de inquisitione ueritatis. Et neq; reminiscor me inuenisse in toto libro unam solā argumentationem, quæ secundū rectam suppositionē & conuenientē ordinem procedat. Nominū autē ordo illic grammaticè & rhythmicè optimus est. fere enim totus liber metricus & rhythmicus est. Vnde & ualde gloriantur Saraceni, in sic pulchro & ornato Arabicæ locutionis modo: et ex his argumentantur, uerū prophetā fuisse Mahometum. Non enim sic ornate sciuisset loqui homo omnino idiota. Sed sicut superius uisum est in quarto capitulo, nō cōsueuit deus loqui in modo, uel cum prophetis, per uersus uel rhythmos. Sic igitur manifestum, quod lex hæc non est à deo, quæ nullū habet ordinem nisi solū rhythmicum & grammaticum, qui deo non congruit.

QVOD

Sultanus Babylonis.

Tartari nullo lex præter naturalem.

Violentum quid.

Rom. 13

Testamenti ueteris ordo.

Euangelij ordo.

Alchorani nullo ordo.

Loquitur Mahometus ut somnator.

Alchoranus metricus & rhythmicus.

QVOD LEX SARACENORUM non est Dei, iniqua enim est.

Cap. XII.

DVodecimo oportet considerare, quod lex hæc non est à Deo. Deus enim est summe bonus: optimi autem est, optima facere, secundum Dionysium. Quod autem lex Alchorani iniqua est, ex ipso Alchorano manifestum est. Dicitur enim in capitulo Elcaph, & in capitulo Elgem, quod interpretatur demones, quod ipsum Alchoranum placet demonibus, & in eodem deletantur: Demones autem iniqui sunt & peruerfi secundum uoluntatem, quibus præter iniquum aliud placet nihil: Alchoranū igitur malum est.

Alchorani
lex iniqua.
Argument. 1.

2 Item, Alchoranum causa est omnium malorum, sic ut cædis, rapinæ, periurij, & huiusmodi, quæ non solum permittit Alchoranum, sed etiam mandat (sicut superius manifestum fuit) & maxime cædes. Non sufficiens autem excusatio est, mandare infideles interimere, sed neque fideles. Dicit enim indubitato, quod fidelis non debet interimere fidele: ipsos autem infideles mandat interimere, nisi tributa soluant. Tributū igitur soluere, sufficiens causa est interimendi, uel non? Quare non, in quantum infideles sunt, est ta-

3 le? Item, sicut in pluribus locis Alchorani dicitur, Nullum est maius malum, quam deo mendacium iniungere. Alchoranum autem multa et alia mendacia iniungit, præter quàm quæ dicta sunt superius in nono capitulo, de mendacijs quæ in hoc continentur, quæ omnia in deum reflectit. Possumus autem & alia plura ostendere. In capitulo enim Elemphaal, quod interpretatur Lucra, dicit, quod sunt quædam Dei & apostoli lucra, & dent Deo quintam partem ex quibus lucrantur. Sed nunquid Deus est sic iniquus, ut permittat rapinam, ut illinc quintam capiat partem? uel sic pauper Deus, ut non habeat unde nutriat pauperes eius, & uiduas & orphanos & peregrinos, de quibus illic loquitur, nisi permittat rapinam? Quare ut illinc lucretur, certe iam facit Mahometus Deum consortem sibi in malo, qui non potest habere consortem in bono.

Alchorani
mendacia

4 Item, & si aliquando Alchoranum prohibeat rapinam & periurium, et alia quædam mala, tamen hæc prohibitio, permissio quædam potius est. Dicit enim: Ne faciatis mala, non enim placent Deo. Sin autem feceritis, ipse est misericors & miserator, & facile uobis parces. De rapina autem nihil unquam mandauit ut restituatur, neque talem ipsi consuetudinem habent, sed sufficit in sine Saracenū dicere, Non est Deus præter Deum, & Mahometus est apostolus Dei, sicut superius manifestum fuit in quinto capitulo.

Periurium, De periurio autem palam dicit in capitulo El-

mim, quod interpretatur mensa: Non imputabit uobis Deus fraudationem iuramenti, sed inuocationem eius. Quasi dicat: Periurium non obligat ad culpam, sed ad pœnam. Et postea subdit: Pro transgressione autem eius, sufficit decem pauperum educatio, uel totidem indumentum, uel unius captiui redemptio. Qui autem hæc non potest facere, ter ieiunabit. Ex istis equidem sequuntur omnia mala. Non enim timent rapere, uel decipere, uel peierare, nec fidem seruare: cum Christiano præcipiatur, fidem seruare oportere etiã inimicis et infidelibus. Habet tamẽ quoddam in dubitatio genus iuramenti Saraceni, quod non de facili transgredierentur, de quo post hæc speculabimur. Mahometus autem palam dicit in capitulo Elmetaare, quod interpretatur necatio, quod deus dispensauerat ei, ut non seruaret quod licite iurauerat, non amplius uidelicet ad Iacobitissam quandam accedere, quæ Maria appellabatur, et sic peierauit: cuius remissionis testes sunt, ut dicit, Michael et Gabriel. Iniqua igitur est lex illa, quam sequuntur omnia mala. Est autem iniqua propterea, quod tot & sic magna mala et mendacia deo iniungit. Et præter prædicta, etiam alia multa iniungit mendacia, et fatua. Dicit enim, quod deus se excusat ex eo, quod misit apostolū Mahometū, hominẽ, et non angelū, et ait, quod deus dixit, quod misisset angelos, sed ipsi non potuissent mundū cum securitate pertransire. Sed nunquid Mahometus securius per mundū, quam angeli, accedebat? quod si angelos intelligit bonos et pacificos homines, adhuc non est dubiū, quod boni et pacifici homines securius mundum pertranseunt quam mali. Inducit quẽ deum cõtinue loquentem, et dicentem, quod non ludi gratia creauit mundū. Sed quis est tam demens, ut existimet de mudo, quod tanquã ludens fecit mundū? Item Mahometus Saracenus homo existens, & continuẽ intemperantiẽ deditus, in capitulo Elinir Elacap, inducit deum dicentem: Ne ingrediamini domum alicuius nisi inuitati & uocati, & nisi si prestrepant de foris. Et addit tanquã ex persona dei, Et postquam ingressi fueritis & comederitis, exite, & ne stetis ad loquendū cum ianitoribus, quia molestū est propheta, & uerecundū est dicere. Sed deus non uerecundatur dicere ueritatem. Breuiter autẽ, quicquid uolebat facere, uel quod fieret, id totū deo iniugebat, id quẽ madabat quod ita fieret. Et ex hoc subsecuta sunt omnia mala, quasi ex auctoritate legis: id est, interimere, rapere, mœchari, cum Maria Iacobitissa peierare, & non seruare fidem in promissis. Iniqua igitur lex hæc, quæ placet quidem diabolo, & quæ ad multa mala nos inducit. Non igitur à Deo est, qui

Mahometi
periurium.

Conclusio

quẽ

qui summe bonus, & a quo bonum solum proce-
dit, malum autem nihil.

**DE ALCHORANI INSTITV
tione, & quis fuerit legis huius opifex
& inuentor. Cap. XIII.**

Quoniam igitur demonstratum est, quod Al-
choranum, Saracenorum uidelicet lex, non
est a deo, sequitur, quære de discipulis Maho-
meti, & de constitutione prædicti Alchorani.
Oportet igitur scire, quod firmissime credi-
tur a sapientibus illorum, & efficacibus rationi-
bus ostenditur, primū Alchorani auctorem non
hominem fuisse, sed diabolum, qui propria inui-
dia & diuina permissione, propter peccata po-
puli, præualuit inchoare solenniter & efficaci-
ter perfidiam antichristi. Videns igitur diabolus
fidem Christi in orientalibus partibus maxime
crefcere, & idololatriam desicere, superato iam
Chosroe Persarum rege & Medorū idololatra,
per Christianissimum Heraclium imperatorem,
qui excelsum turrin diruit, quam ipse Chosroes
ædificauerat ex auro & argento & lapidibus
preciosis, propter idololatriam: & quod crux
Christi iam tum erat per Heraclium exaltata,
& amplius exaltanda: & cum non posset dia-
bolus amplius multitudinē deorū defendere, nec
omnino Moysi legem & Christi Euangelium ne-
gare, quia iam per totum mundū diuulgatū erat:
excogitauit figmento legis cuiusdā, quasi mediæ
inter nouum & uetus testamentū, mundum deci-
pere. Et ut hoc ad effectum deduceret, assumpsit
hominem quendam diabolicū, nomine Mahome-
tum, religione idololatræ, fortuna pauperem,
mente superbū, maleficijs celebrem. Et quidem
libentius assumpsisset diabolus hominem bonæ
famæ, si hoc ei permissum esset: sicuti & liben-
tius tentasset hominem per aliud animal, in quo
amplius ipsius maleficia celarentur, quam per
serpentem. Sed non permisit diuina sapientia,
nisi ut tale animal assumeret, & per talem homi-
nem mundū inuaderet, ut ipse mundus facile pos-
set cōsiderare, qualis lex illa esset, quæ per talem
legislatorem data est. Superato igitur Chosroe a
prædicto Heraclio, & translata sancta cruce in
Hierusalem cum triumpho, sexcentesimo uicesi-
mo anno ab incarnatione domini, decimo quin-
to autem imperij Heraclij, apparuit quidā Ma-
hometus Arabs, qui primū diues factus per quā-
dam uiduā, quam in uxorem duxit, & post hæc
princeps latronū factus, in tantam prorupit su-
perbiam, ut & rex Arabum fieri uoluerit. Sed
quia ipsi non susceperunt eum, quia de genere et
opinionē uilis erat, finxit se esse prophetam. Et
cum comitiali morbo laboraret, ne firmiter quis
eo detentum esse crederet, continue cadens, dice-

bat angelum cum eo colloqui. Dabat autem
post hæc responsiones quasdam, quas (ut dixit)
audiebat quasi per modum campanæ circumso-
nantis auribus eius. Et quia idiota erat, & illite-
ratus, dedit ei diabolus socios proprios, & quos-
dam hæreticos & Iudæos, & Christianos simi-
liter hæreticos. Adhæsit enim ei quidam Iaco-
bita, nomine Bairā, & durauit cum Mahometo
usque ad mortem. Ferturq; quod Mahometus
postea interfecit. Sed & Iudæi quidam, Phine-
es uidelicet, & Audia, nomine Salon, post hæc
autem Audala dictus, & Selem: qui etiam facti
sunt Saraceni. Et quidam Nestoriani, qui maxi-
me cum Saracenis cōueniunt dicentes, quod deus
non est natus de beata uirgine, sed homo Iesus
Christus. Et tunc cōposuit Mahometus quædam
in modum legis, per socios, assumens quædam
quidem a ueteri, quædam autem a nouo testamē-
to. Non tamen tunc populus habebat Alchora-
num. Dicitur tamen in eorum historijs, quod Ma-
hometus dicit: Descendit ad me Alchoranum in
septem uiris, & quicquid est satis sufficit. Di-
cunt autem hos fuisse, Naphe, & Eon, Omar,
Omra, Eleefar, Asir filium Cethir, & filium A-
mer. Diximus igitur eis, quando legerunt hoc co-
ram Mahometo: Et omnes dixerunt, quod non,
sed coram senioribus, & sic usq; ad Mahometū.
Firmum autem est, quod hi non cōueniunt cum
senioribus prioribus in litera quam nunc tenēt.
Quod probatur ex eo, quod littera primæ par-
tis cōtraria est parti scēdæ. A tēpore enim Ma-
hometi nullus peritus fuit Alchorani, nisi Auda
la filius Mesetud, et Zeith filius Tampeth, et O-
canan filius Ophyn, & filius Oenpe filius Tap.
De Alete autē filio Abitalem, quidam dicūt scire
partē, quidam autē non. Quilibet autem horū
composuit Alchoranū, aliorū Alchorano dissi-
millimum. Pugnauerūt autem et inter se usq; ad
mortem, non suscipientes quæ erant aliorū. Post
mortem dissentit populus in Alchorano, usq; ad
tempus Mermpan filij Elezen, qui cōposuit eis
hoc Alchoranum, quod nunc habent. Combussit
autem et alia Alchorana. Et tunc etiam ciuitatū
præfetti septem cōtradicebant sibi in grammati-
ca, & proprijs idiomatibus. Inuenimus autem in
eorum historijs, quod repudij capitulum excede-
bat capitulum bouis, quod primum in ducentis
triginta sententijs fuit, nunc autē totum constitu-
tum est in duodecim. Dicunt autem alij, quod &
capitulum bouis aliquando mille sententias con-
tinebat, hodie tamen octoginta septem. Referunt
etiam & de quodam potenti, nomine Elgas,
quod abstulerit ab Alchorano octoginta quin-
que sententias, & addidit alias totidem alterius
sensus. Quomodo igitur est uerum quod dicunt

Mahometi fa-
ciatores.

Nestoriani.

Alchorani au-
tores.

Alchorani
contrarietas.

Alchorana
plura.

Alchorani
mutationes.

Alchorani au-
tor diabolus.

Mahometus
diuio.

Translatio
cruis Chri-
sti in Hierusa-
lem.

Mahometiar
rogantia.
Mahomet i-
diora.

Mahometi mors.

de Alchorano, quod deus dicit, Nos descendere fecimus monitionem, & nos eam seruabimus? Narrant etiam quaedam historiae, quod Mahometus ueneno mortuus est, nec habuit populus Alchoranū. Cum autem Empeumpecer suscipere principatum, precepit ut quilibet colligeret quae possit: & hoc quod est prae manibus, Alchoranum composuit, reliqua autem combussit. Sed in capitulo Elamram, de Alchorano dicitur, quod nullus praeter deum cognouit huius expositionem. & qui profunditate sapientiae habent, dicunt, Credimus ei, totū enim est à nostro deo. Et uere in hoc libro multa sunt sic dispersa, sic in ordinata, sicut etiam superius manifestum est, ut nullam sententiam dicant, demeritam potius & mendacia cooperiant. Factum autem fuit, quod conuenerunt hoc esse Alchoranum, quod nunc in manibus habent, & dicunt deum Mahometo reuelauisse, & scripsisse ex ore dei Elphocaa autem, id est, magni doctores & expositores, nunquam conuenerunt in expositione eius, neque in aeternum conuenient. Et sic non solum orientales ad occidentales, sed orientales inter se, & occidentales inter se, & in eisdem scholis diuersae sunt sectae, et tantum diuersae, ut una condemnet aliam. Quidam enim sequuntur Mahometum, et sunt plures: quidam autem Hali, & sunt pauciores, & minus mali, & dicunt Mahometum tyrannica potentia sibi ipsi usurpauisse, quod fuit Hali. Insurrexerunt autem contra utrosque quidam philosophiae experti, & incipientes legere in libris Aristotelis, & Platonis, relinquebant omnes Saracenorum sectas, & ipsum Alchoranum. Quod intelligens ex Babylone quidam nomine Calyphas, edificauit apud Academiam et Stanzeriam scholam, quae charissimae sunt, & transmouit lectionem in Alchoranum. Et ordinauit, quod quicumque ex prouincijs uentunt Babylona, ut Alchoranum discant, & habeant habitationes & expensas necessarias à publico. Et decreuit, quod Saraceni qui Alchorano uacant, nullo modo philosophiae operam nauent. propter hoc neque bonos Saracenos esse existimant, qui philosophiae operam dant: propterea quod huiusmodi Alchoranum uilipendunt, propter causas superius dictas in octauo & nono capitulo.

Sectatorū Alchorani diuersitas.

Constitutio Calyphæ.

DE FICTIONE IMPROBATISSIMAE UISIONIS. Cap.

XIII.

Mahometi uisionis.

Quartodecimo oportet speculari, quod ficta uisionem Mahometus composuit, quae est expositio cuiusdam Alchorani. Dicit enim in capitulo filiorū Israel: Laus ei, qui fecit transire seruum eius in una nocte ex oratorio Elaram, quod

est domus Mecha, usque ad longissimum oratorium, quod est domus sancta Hierusalem, quam benedicimus, & reliqua. Expositio autem sententiae huius est, quod Mahometus una dierum psallebat matutinam eius horam, quam cum perfecisset, dixit hominibus: O uos homines, considerate. Heri postquam ego discessi à uobis, uenit ad me Gabriel post ultimam uespertinam psalmodiam, & dixit mihi: O Mahomete, mandat tibi deus ut uisites eum. Cui dixi: Et ubi uisitabo eum? Et dixit Gabriel: In loco ubi est. Et adduxit mihi iumentū maius quidem a sino, minus autem mulo, & nomen eius Elmparac. & dixit mihi: Ascende hoc, & equita usque ad domum sanctam. Cumque curarem ascendere, aufugit iumentum. Dixitque ei: Sta firmiter. Mahometus enim est, qui uult te ascendere. Et respondit iumentum: Nunquid pro eo missum sum? Respondit Gabriel: Vtique. Et dixit iumentum: Non permittam eum ascendere, nisi prius rogauerit deum pro me. Ego autem intercessi pro iumento apud Deum meum, ascenditque ipsum, & ambulabat me insidente tenui gressu: collocabatque unguā pedis in orizonte, usus sui. Et sic ueni in domum sanctam in minori spacio, quam quantum oculi ictus perfici posset. Erat autem Gabriel mecum, & duxit me ad rupem in domo sancta Hierusalem, et dixit mihi Gabriel: Descende, quoniam ab hac petra ascendes in caelum. Et descendi. Et Gabriel ad rupem iumentū Elmparac, cum cingulo ligauit, & portauit me in humeris suis usque ad caelum. Cumque uenisset ad caelum, pulsauit ianuam Gabriel. dictumque fuit ei, Quis es? Respondit, Ego sum Gabriel. dictumque fuit rursum ei: Et quis est tecum? Respondit, Mahometus. Dixit autem ianitor: Nunquid pro eo missus fuisti? Et dixit Gabriel, Etiam. Et aperuit nobis ianuā. Et uidi gentes angelorum: & bis flectens pro eis genua, effudi orationem. Et post hæc cepit me Gabriel, & duxit me ad secundum caelum. Erat autem spacium horum duorum caelorum iter quingentorum annorum. Et quam primū pulsauit ianuā, responsio facta est ei secundū omnia similis usque ad septimum caelum. In quo septimo caelo describit se uidisse populum angelorum. Prolixitas ueniensque angeli multo milies mundo maior erat, quorum quisque habebat septuaginta milia capita, & in quolibet capite septingenta milia ora, & in quolibet ore mille septingentas linguas, laudantes deum septingentis milibus idiomatibus. Et aspexit unum angelorum stentem. Et quæsiuit causam stetus eius. Et respondit, se peccatum esse. Ipse autem orauit pro eo. Sicque inquit, Gabriel commendauit me alteri angelo, & ille alio, & sic deinceps, quousque steti coram deo

Fabula mire leuida, que est Luciani Veris narrationibus quoque coniectri potest.

Monstra angelorum septimi caeli.

Deo, & tribunali eius. Et tetigit me Deus manu eius inter humeros, usq; adeo, ut ad medullam spinæ dorsi mei frigiditas manus eius pertransiret. Et dixit mihi Deus: Imposui tibi & plebituæ orationes. Cumq; descēdissem ad quartum cœlum, consuluit mihi Moyses, ut reuerterer ad leuandū populum, qui tot orationes ferre non poterat. Et primo reditu obtinui remissionē à decem usq; ad quartam, & à quarto reditu usq; ad septimum. Et in fine tantum in minus uenit numerus orationum, ut pauca remanerent. Cū que diceret Moyses: Nec hoc poterunt ferre homines. Ego præ confusione uerecundatus, quod totiens ascenderim, nolui plus ascendere, sed rediens ad Elmparac, equitauit descendens in domum Mecha. Horum autem omnium tempus minus fuit quam decima pars noctis. Visionis autem huius, plus est quod dimisimus, quā quod narrauimus. Cumq; narrasset Mahometus uniuersis gentibus, mille homines à lege recesserunt. Dicit tibus autem illis ei: Ascēde de die in cœlū, ut nos aspiciamus, & uideamus obuiantes tibi angelos, non recognouit suis ipsius mendacium, sed dixit: Laus Deo meo. Nunquid aliud quoddā sum ego quam unus hominum, & apostolus? Sic in capitulo prophetarum, narrat de his qui querebant ab eo fieri miracula, sicq; dixerūt Mahometo: Audi uisū in somnia, blasphemias congregasti, uel forte poetice loqueris. Veni ad nos ad minus in uno miraculo, quo modo misisti nos & priores. Respondit: Subuertimus (dixit Deus) urbes coram non credentibus, nunquid hi credent? & quomodo expectant ab eo miracula? Et respondit eis: Quoniam qui præcesserunt uos, non crediderunt miraculis, & neq; uos etiā miraculis crederetis, nisi per ensē. Audite igitur Mahometani, si Alcoranum uerum existimatis. Ipse enim Mahometus est, qui affirmat nullum miraculum se fecisse. Longe autem plures fuerunt quos ensis consumpsit, quā qui gratis eum secuti sunt, sicut superius demonstratum est. Hæc sola fictio uisionis prædictæ, debet sufficere ad confutandum quicquid dixit & fecit Mahometus. Sicut enim se penumero antè dictū est, sic permisit eum spiritū sanctus mētiri, ut quilibet homo facile figmentū cognosceret. Nūc quidē dicit de seipso inaudita miracula, aliquando autem dicit se nullum miraculum fecisse. & aliquando dicit, quod est solum nuntius & homo: aliquando uero, quod & plus est quā angelus, & supra angelos. & quare indiguit asino uel iumento à Mecca usq; ad Hierusalem, qui ex Hierusalem usq; ad ultimum cœlum ascendit absque asino? Quomodo potuit tot splendores angelorum in cœlo sustinere, qui dicebat, quod quando apparebat sibi unus angelus,

Obiectio Sacerdotum.

Solutio uana Mahumeti.

Mendaciorū Mahumeti impudentia.

semper in terram concidebat, & spumans agitata batur, & incuruabantur & contrahebantur manus & pedes eius: Et neq; in prædicta uisione ponit se raptum, sed dicit, quod ascendit cum corpore simul & anima, cuius signū est, quia dicit quod Deus manu sua tetigit eum inter humeros, & sensit frigiditatem usq; ad medullam spinæ dorsi. Vnde Denm & angelos supponit, positionem habere spacio corporali.

DE QVIBVSDAM SEX
quæstis in Alcorano communibus, & de Christi ad Mahometum excellentia. Cap. XV.

Consequenter mouēde sunt dubitationes quædam, & quæstiones in Alcorano, de quibus cum non possint rationē reddere Saraceni, non solum uocabuntur simpliciter, sed etiam cogentur demonstrationibus, coacti in conuiuium ueritatis introire. Prima quæstio est, Quid uult Alcoranum dicere, quando totiens inducit Deum pluraliter de seipso loquentem? Dicit enim in Elmpacera, ex persona Dei: Diximus angelis adorare Adā, & reliqua. Et post hæc per totū dicit usq; ad finē libri, aliquādo pluraliter de deo loquens aliquādo autē singulariter. Firmissimū enim est omnibus, Christianis & Iudeis et Saracenis, qui ratione utuntur, unum esse Deum, & solum & simplicem, & non posse habere confortem quendam. Quare igitur pluraliter loquitur de eo ipso? Et non possunt dicere, quod deus loquitur de seipso et de angelis. Dicitur enim ibi, Diximus angelis. Est igitur locutio hæc Dei non angelorum, sed ad angelos. Item in capite Sad, dicitur, quod omnes adorauerunt Adā, præter diabolum. Omnib. igitur angelis dixit Deus, Adorate Adā. Item in multis Alcorani locis inducuntur tales quædā locutiones pluraliter de deo, in talibus actionibus in quibus angeli nequaquam cum Deo communicant, sicut in creatione mundi, & iustificatione impij. Dicitur enim in pluribus locis Alcorani: Nos, dicit, creauimus cœlum & terrā, & quæ sunt in medio, & non incassum iudicauimus hominē, & nos misimus filium Mariæ, & dedimus ei spiritum sanctum & euangelium, & miracula, & talia quædam in quibus angeli nequaquam possunt communicare cum deo. Angeli enim creati sunt à Deo, sed non simul creant cum Deo cœlum & terram, & quæ sunt in medio. Et non possunt dicere Saraceni, quod pluralis illa uox est Dei, & cuiusdam alterius intellectus qui excedit creatum, per quem fecit omnia Deus. Constat enim, quod quicquid est præter deum, creatura est, & à Deo creatum, & nulla creatura potest esse simul creatrix cū Deo. Item non possibile est dicere, quod Deus pluraliter loquitur propter diuersas quæ in eo sunt qualitates, sicut

Quæstio. 1.
Cur Deum in plurali de seipso loquentem toties introducat Alcoran.

2.

3.

4.

cut est potentia, sapientia, iustitia, et alia quae Arabes uocant Saphat. Hæc enim non accidentia sunt in deo, neque differentia, sed sunt in ipsa diuina essentia. Vnde in Deo nullam compositionem nec pluralitatem faciunt, ut per illa Deus de se ipso pluraliter loquatur. Quinimò nec homo, nec angelus propter eorum differentiam, potest de seipso pluraliter loqui: et si hæc in homine et angelo accidentia sunt, et quandã in his compositionem faciunt. Et uere talis locutionis modus, Deum uidelicet unum existentem, pluraliter de seipso loqui, semel à Moyse inuenitur in Gene si illatus. In formatione enim hominis, locutus est Deus, dicens: Faciamus hominẽ ad imaginem nostram. Quod dicunt Iudæi, uocem esse Dei ad angelos. Quod quidẽ est contrariũ diuinæ scripturæ, quæ nunquam dicit angelum secundum imaginem hominis formatum esse, sed secundum imaginem Dei. Et hoc est quod etiam addit Moy ses deinceps, post illos sermones dicens: Et fecit Deus hominem secundum imaginem et similitudinem sui ipsius, secundum imaginem dei fecit eum. Est igitur uox illa patris ad filium uel totius trinitatis ad seipsam. Unus enim et simplex Deus essentia, trinus est in personis. Et hoc dicere potuisset Alcoranum simpliciter, nisi timuisset posse esse personarũ discretionem, discretionem secundum essentiam, propter hoc dicit in capitulo Elnesan: O societas libri, ne uacetis in lege uestra, et ne dicatis de Deo præter ueritatẽ, quod Christus Iesus filius est Mariæ, et a postolus dei, et uerbum Dei, quod in ea posuit per spiritũ sanctum. Ecce hic nominat deũ, et uerbũ dei, et spiritũ sanctũ, sed timens, ne propter hæc diuina essentia diuini datur, uel multiplicetur uel terminetur, subiungit statim: Et ne dicatis tres Deos, quoniã Deus, Deus unus est. Ecce quantum appropinquauit ad illud quod est maxime arduum in fide, modo quodam dicens Ioannis: Pater et uerbum et spiritus, et hi tres unum sunt. Inducit igitur in Alcorano Mahometus deum pluraliter loquentẽ, ignorans causam. Manifesta igitur hinc prima questio, quod omniniter credimus cum his deum esse unum, et solum et simplicem. ipsi autem habent in Alcorano, deus habet et uerbum et spiritũ, et sic credimus uerum et unum et simplicem deum. Et proprie de se loquitur singulariter: propterea autem quod trinus est in personis, aliquando de se pluraliter loquitur. Secũda questio est, quod Alcoranum continet meminit spiritus sancti, et uerbi dei. Quis est ille spiritus sanctus, et quod est illud uerbum dei? De spiritu sancto quidem dicit in capitulo Elpalceram, ex persona dei: Deditus Iesu filio Mariæ ut faceret prodigia et miracula manifesta, et perfecimus eum per spiri-

Gen. 1.

Trinitas etiã Alcorano uocatur, nominat Dei, uerbi, spiritus sancti.

1. Ioan. 5.

Questio I. de spiritu sancto.

tum sanctum: et hoc idem reperit per totum capitulum. Item dicit in capitulo Elempai de Maria, Inspiraui mus in eam ex spiritu sancto. Et in pluribus alijs locis similia dicit de spiritu sancto. Et non possunt dicere Saraceni, creaturam quendam esse, sicut angelus quidam, scilicet bonus, quoniam singulariter de eo loquitur, tanquam de uno sancto. sancti autem angeli plures sunt, et omnes sunt dei. Quæ igitur causa, ut de illo singulariter diceret, nostro et sancto? Item non esset magna laus de Christo, quem Alcoranum intendit singulariter commendare, quod deus dedit ei angelum custodem. Etenim deus facit angelos spiritus, et nostros apostolos: sicut dicit Alcoranum in capitulo Elmaice. Item angeli non sanctificant homines, sed deus immediate, et solus: tanquam solus deus potest peccata dimittere, sicut dicit in Alcorano. Prædictus igitur spiritus uerus est deus, uerus autem deus et qui de prædicto spiritu loquitur dicens: Deditus ei spiritum sanctum, et inspiraui mus ex spiritu sancto. Quoniam igitur diuina essentia una est et simplex, non potest discerni, uel diuidi: et ibi est dãs et datum, dans, qui dicit, Deditus: et datus, qui dicitur spiritus sanctus, qui dicitur datus et inspiratus. Inter dantem autem, et qui datur, requiritur ut distinguatur personãliter solum, non essentialiter, et sic solis relationibus distinguuntur. Et hæc est sola discretio, quam Christiani in personis diuinis faciunt. Hanc eandem omnino quæstionem quam de spiritu sancto quæsiuimus, posuimus quærere etiam de uerbo dei. Dicitur enim in capitulo Abraham: Dixerunt angeli beatæ Mariæ, O Mariæ, deus præposuit te supra omnes mulieres. Et post hæc dixerunt angeli: O Mariæ, nunciat tibi deus, uel nunciat tibi uerbum eius, et nomen eius Christus Iesus filius Mariæ. Et in capitulo Elnesa dicitur: Ne dicas de deo præter ueritatem, quod Christus Iesus filius Mariæ apostolus est dei, et uerbum dei, quod ipse posuit in ea per spiritum sanctum. Affirmat igitur omnino, Christum uerbum esse dei. Quæratur igitur, quod sit hoc uerbum Dei: utrum uerbum accidentale, uel potius personale et reale. Si dicit uerbum esse uocale solum, et accidentale: hoc non potest dici, loquitur enim de deo Alcoranũ et euangelium singulariter, et de uno uerbo tantum: uerbum autem Dei uocale et accidentale, quod à Deo exit, non unum, sed multa. Omnia enim bona uerba et sancta et uera, uerba Dei dici possunt. Item non esset excellens commendatio Christi, quem Alcoranum intendit singulariter commendare, si propter hoc dicatur uerbum Dei, tanquam uerba Dei, dicens, Non enim solus Christus, sed etiam alij prophætæ uerba Dei nunciauerunt.

Personarum in diuinis discretio.

5.

III. Christus quomodo uerbum Dei.

runt

vunt, et tamen nullus illorum dicitur uerbum Dei. De solo enim Christo euangelium & Alcoranum dicit, quod sit uerbum Dei. Si autem essentialiter uerbum capiatur, manifestum quod sempiternum esset uerbum Dei, & deus uerus. Sicut enim quod procedit ex ore corruptibilis hominis, corruptibile est ex necessitate: sic uerbum quod ex sempiterno ore procedit, per quod coelum & terram & quae sunt in medio (ut Alcorani uerbo utar) fecit, sempiternum et incorruptibile esse necesse est. Quicquid autem ex Deo procedit, essentialiter est deus, & hoc modo deus est dei uerbum. Unde cum uerbum aliquo modo differat a dicente & continente uerbum, & in dei essentia non possit esse diuisio seu distinctio essentialis, oportet quod ibi sit distinctio personalis: & quod uerbum a dicente proprijs, & solis relationibus distinguatur, sicut & de spiritu dictum est. Et hoc est uerbum, quo deus omnia quae sunt, dixit, & facta sunt: sicut & in Alcorano dicitur. Et secundum hoc conuenit Alcoranum cum euangelio Ioannis, qui dicit: Omnia per ipsum facta sunt. Quoniam igitur ab eo qui loquitur, uerbum comprehenditur, & intellectualiter gignitur: & quod ab altero generatur, secundum similitudinem speciei & naturae, dicitur filius: propter hoc, uerbum Dei dicitur filium dei. Sicut sol si generaret ex se talem splendorem qui esset sol, illum solem & splendorem diceremus filium solis. In hoc tamen est differentia, quod in creaturis, in quibus esse et essentia differunt, non possunt multiplicari subiecta, cum non multiplicatur natura. Unde & homo alium hominem gignit: Deus autem, in quo idem est esse & essentia, ex seipso uerbum gignens, non alium Deum generat. Diuina enim essentia neque dissimilis est, neque innata est summam perfectionem & simplicitatem. Mahometus igitur audiens Christianos dicentes deum habere filium, nesciuit considerare, quod possibile est esse filium absque muliere. Et propter hoc nullam aliam adduxit argumentationem, nisi quod deus non potest habere filium, quia uxorem non habet. Et non ex cogitauit quod dixit Dauid, quem tantum commendauit Mahometus, qui propter filium naturalem, dixit deum multos habere filios adoptiuos, dicens, Ego dixi, dii estis, & filij excelsi omnes: & non ex muliere. Alias tamen licet Mahometum simul cum eo intelligere, qui dicit Mariam posse habere filium absque uiro: sed quomodo non conuenienter considerauit, quod deus & absque muliere potuisset habere filium. Verum igitur dixit Mahometus, quando dixit Christum Iesum filium Mariae, & uerbum dei esse: sed non intellexit, si enim intellexisset, dixisset: Ex quo est filius Mariae, est ue-

Argumenta no a contrariis

Verbum essentialis.

Ioan. 1.

Filij appellatio.

Mahometi opinio de filio Dei.

Phim. 31.

rus homo: ex quo est uerbum dei, est uerus Deus. Non enim est deus compositus & imperfectus, sicut homo. cuius uerbum & comprehensio mentis, & ars & actio, non est homo. Quicquid autem est dei, est deus. Unde & uerbum dei, deus est: & intellectus dei, deus est: & actio dei, deus est. Alcoranum autem hominem solum cepit Christum. Et propter hoc postquam dixit, quod uerbum est dei, addidit, quod Iesus sic est apud deum, sicut Adam, quem creauit de limo terrae: & dixit ei, Esto. Et quomodo hoc cum precedentibus conuenit? Cum enim dixerit, quod deus infuderit uerbum Mariae, & spiritum eius, ex quo natus est Christus, & post haec rursus opinatur, ut Adam is sit quem formauit ex terra: inconueniens igitur, uerbum dei & spiritum eius terram esse. Nisi aliquo modo Dei naturam terram supponamus, quod absit. Esset enim uerbum eius, & spiritus eius, sicut quaedam statua, quae neque intelligit, neque spirat. Nunc autem deus noster, qui est benedictus in saecula, uidet & audit omnia, & habet uerbum incarnatum ex Maria uirgine, & spiritum sanctum qui eam obumbravit, & humanitatem uerbi adimpleuit. Si autem existimant & in Adam uerbum dei & spiritum fuisse, non efficiunt manifestum mendacium. Si enim uerbum Dei cum carne & terra illius unitum esset, & spiritus repleuisset Adam, nunquam decipere potuisset illum satanas, uel sefellisset. Verbo tamen suo dixit deus Adae, Esto, hoc eodem uerbo quo fecit omnia, quod quidem ab aeterno erat apud Deum. Itaque Christus uerus est deus, & uerbum dei. Neque enim uerbum dei minus est quam totus Deus. Est etiam homo uerus, ex Maria genitus: & in quantum homo, & apostolus est dei, & propheta dei, & seruus Dei. Et quantum ad hoc, bene dicit Alcoranum in capitulo Elhesa, quod neque Christus, neque fideles angeli negabunt eum seruum esse Dei, id est in quantum homo est. Non inuenitur tamen in toto euangelio, quod ipse Christus dicat de seipso, quod sit seruus Dei, ne errorem inducat. Sed neque palam dixit, Ego sum deus, neque homo, sed uerus & manifestus operibus ostendit, seipsum & Deum esse uerum, & hominem uerum. Et propter hoc dixit: Si mihi non uultis credere, operibus credite. Et haec est efficacior probatio, quam si uerbis solis hoc dixisset. Dicitur est autem superius, quare ante passionem hoc non dixit palam. Apostoli autem & euangelistae prius & post haec & alij praedicatores, sicut manifesta uerba & dixerunt et ostenderunt, ut totus mundus conuinceretur hoc credere, Mahometus autem, postquam benedixit CHRISTVM esse uerbum Dei, non stetit in ueritate, sed contradixit sibi ipsi, dicens, ipsum Christum non esse Deum.

Quicquid est Dei, idem est Deum esse.

In Adam non fuisse uerbum Dei, nec spiritum sanctum.

Ioan. 1.

Christus, uerbum Dei, homo, apostolus, propheta, seruus.

Ioan. 10.

Tamen dixit, quod apud Deum excusavit, quod patuit superius in nono capitulo, manifeste falsum esse, tum quia dicit quod ipse Christus dixit, Adorate Deum meum & Deum uestrum, dominum meum & dominum uestrum. Hec autem ratio nequaquam constat. In quantum enim uerus homo fuit, uerus seruus est Dei, ut superius manifestum fuit. Contingit ergo de Mahometo, quod de alijs ipse scripsit in capitulo Iona, dicens, quod quidam reprobant quae non intelligunt, & quae non possunt exponere. Sicut & ipse reprobaui mysterium incarnationis, propterea quod ipse non intelligebat, nec poterat exponere quae in euangelio dicebantur de Christo. Et secundum eandem rationem neque trinitatis mysterium suscepit. Non enim potuit intelligere personarum discretionem, absque discretionem quae est secundum essentiam. Et quid mirum, si homo carnalis non percipit excellentissima Dei mysteria? Hec quidem igitur sufficiant de tertia quaestione. Quarta quaestio est, quod Mahometus continue in Alcorano laudat legem Moysi, & Iob, & Dauid. Et dicit Psalterium librum esse clarum: supra omnes autem libros commendat euangelium, in quo dicit esse salutem & deductionem. Queritur igitur, Quare neque habent, neque legunt Saraceni libros istos, neque interpretantur: Christus enim, cum commendasset Moysen & alios prophetas, Christiani cum hos non haberent, acceperunt illos a Iudeis, & eos in diuersas linguas transferri fecerunt, habentque illorum libros autenticos, leguntque eos in scholis. Dicunt autem Saraceni, Iudeos quidem corrupisse libros ueteris, Christianos euangelium & libros noui Testamenti, & quod nihil ueritatis remansit in mundo, praeterquam quod est in Alcorano. Sed ante demonstratum est in tertio capitulo, quod hoc est falsum, & contrarium Alcorano. Item, Quomodo tantus propheta, qualem existimant esse Machometum, tantum commendasset corrupta exemplaria, et dixisset in his esse salutem & deductionem? Vel quomodo non praedixisset in posterum esse corrumpenda? Sed potius contrarium dixit. Quod si in ambiguo quodam de Alcorano fuerint Saraceni, quaerant ab his qui ante eos libros legerunt: id est, a Christianis & Iudeis. Et hoc dicit in capitulo Iona. Oportebat autem potius dicere: Ne credatis his qui corruptos libros habent. Item in capitulo Abraham docet, ut Saraceni quaerant auctoritatem legis Moysi, dicens: Afferte Pentatheucum si ueraces estis, & legite in eo: & reliqua. Causa autem quod Saraceni non legunt praedictos libros, nulla alia est, nisi quod sciunt horum sapientes, quod facile deprehenderetur mendacium

Ioan. 20. Ioh. 19

III. De libris Moysi & euangelij.

Libri noui et ueteris Testamenti a Iudeis, & Christianis corrupti.

Cur Saraceni legis & euangelij libros non legant.

Alcorani, si sanctos & ueraces libros legerent. Vnde & Alcoranum malitiose prouidit sibi ipsi, & quatuor medelas supposuit, ut mendacium eius non manifestum constitueretur. Quorum unum quidem est, mandare interimi, qui contrarium aliquid Alcorano dicerent, quod manifestum fuit superius in quarto capitulo. Secundum dicit, ne disputet cum hominibus alterius sectae. Tertium prohibet his credere. Dixit enim in capitulo Abraham, Ne credatis alicui, nisi his qui sequuntur nostram legem, & quod in euangelio est salus & deductio. Dicit etiam, quod Saraceni nihil sunt, nisi adimpleant legem & euangelium. Ergo debent euangelium habere. Quartum, separat se omnino ab illis, & dicit: Mihi mea lex, & uobis uestra, & reliqua. Et post haec: Liberi estis uos, a quibus ego facio. Et ego, a quibus & uos. Et hoc dicit in capitulo Iona. Si igitur Saraceni bene acciperent consilium Alcorani, proculdubio deducerentur. Habuissent enim euangelium & legem Moysi, & alias scripturas. Maxime cum ipsum Alcoranum continue commendat Moysen, Dauid, Salomonem, & alios prophetas: & frequentissime dicit, quod alteri alteri non praefert. Et haec ad quartam quaestionem. Quinta quaestio est. Quid uult dicere Machometus in Alcorano, quod totiens dicit: & repetit de se scribens, Credite in Deum & Apostolum, obedite Deo & apostolo, sequimini Deum & apostolum? Scimus enim, soli Deo deberi fidem, honorem diuini cultus, actionem obedientiae, & sequelam uiae. Ipse enim solus est principium, & finis omnium. Vnde nullus unquam propheta ausus est haec dicere, & Deo seipsum in talibus associare: cui nullum unquam possibile est socium uel simul participem fieri. Dominus enim in lege Moysi Iudeis dixit: Scitis quod ego sum solus. Propter hoc autem et Helias dicit: Si dominus est ite post ipsum: si autem Baal, sequimini eum. Videtur igitur ex talibus, Machometum non solum dare se Deo participem, sed facere seipsum illius socium, & simul consortem. Et sic dicitur in capitulo Elnesa: Non parcat Deus, si quis ei dederit participem. Solus autem Christus, neque confors, neque particeps Dei, sed Deus uerus & homo uerus, potuit dicere: Credite in Deum, & in me credite, qui tamen nunquam dixit: Credite in Deum & in me, uel obedite Deo & mihi, ne homines crederent eum Dei participem & consortem. Sexta quaestio est: Cum Alcoranum de Christo quidem multa dicit, & magnifica, e contrario autem pauca de Machometo, & quidem uilia, quaeritur igitur, Quare Saraceni non potius sequuntur Christum, quam Machometum, & euangelium quam Alcoranum? Et quia contraria

Quatuor praecipue Alcorani cautae.

Quaestio V. de consuetudine Dei.

Apoc. 12.

Deut. 31. 2. Regum 18.

Ioh. 14.

Quaestio VI.

traria iuxta se posita magis elucescit, uideamus e regione & intrinsecus, quid Alcoranū de utroq; narrat. Dicit enim Alcoranum, quod Christus sua matri fuit annunciatus per angelum, & sanctificatus per spiritum sanctum, & uirtute Dei conceptus, non operatione naturæ, & ex sanctissima uirgine Maria, & supra omnes alias mulieres mundas, genitus est. De Machometo autem nihil tale dicit, sed quod orphanus, & uagus, à Deo con ductus. Item dicit de Christo, quod est uerbum Dei, & secundum hoc nihil potuit ignorare: Mahometus autem fuit propheta incertus. dicit enim, se nescire, quid de se fiet, ac suis. Dicit etiam ipse: Nescio utrum ego aut uos sumus in re similitudine. Vnde & fertur dixisse de patre & matre sua: Utinam scirem quod est opus eorū. Item fertur, quod ipse fuit præstigiatu à iudeis, acubus ab aliquibus mulieribus in uultum cereum immissis, & proiectis in puteum. Affirmantque communiter, ipsum Mahometum ueneno uitam finiuisse, quod assumpsit, cum huic Iudæa quedam uenā secuisset. Item, ipse quidem Christus ab Abraham descendit, & Isaac, cui facta est promissio de benedictione, & consequenda hereditate. Mahometus autem descendit per Ismael, ad quem non peruenit promissio: sed de eo scriptum est, quod erit ferreus homo, & manus eius cōtra omnes, & reliqua. Item Christus nullum unquam peccatum commisit. Spiritus enim Dei & uerbum Dei non potuit peccare. Mahometus autem idololatra fuit, & homicida, lasciuus & rapax, multisq; alijs peccatis commoxius, in quibus Deus, ut dicunt, ei pepercit. Item Christus stupenda fecit miracula, & uitalia. Sicut enim dicitur in capitulo Elmaide, in fine, Christus cæcos illuminauit, leprosos mundauit, & mortuos suscitauit: Mahometus autem nullum miraculum fecit, secundum Alcoranum. Et quæ de eo dicuntur, uel inconuenientia, uel impossibilia sunt & absōna, sicut lunam diuisam reintegrare: uel inuitalia, sicut camelum loqui: uel omnino occulta. Multa enim dixit seipsum in occulto et nocte facere, quæ in die requisitus, ostēdere nō potuit. Vnde ei dixerunt: Dicis te ascendere in cœlum ad Deum nocte, ascende de die, ut uideamus nos, & credemus. Christus autem maxima et magnifica miracula faciebat de die, et in manifesto, et corā multis testibus uidentibus: quare manifesta sunt opera illius. Præterea Christus quidē magister fuit excellēs, sicut dicitur in Alcorano, & in capitulo Elmeide, quasi ex persona dei: O Christe, cōsidera quem dedi tibi spiritū sanctum, ut loquaris. Item, in cunabulis docui te librum & sapientiā, & legem Moysi, & euangeliū. Mahometus autem doctor fuit ignarus,

Quid Alcoranum de Christo narret, quidq; de Mahometo.

Christi ad Mahometum excellentia, per collationem.

Gen. 16.

obnoxius.

Mahometi miracula.

Mahometus idiota.

& homo idiota, nesciens aliam linguā nisi suam, ignorans etiam interpretationem legis suæ. Dicit enim, solum Deum scire Alcorani expositionem. Item Christus secundum euangelium crucifixus est, & mortuus, & resurrexit uere, & ascendit in cœlos, & sedet ad dexteram Dei. Alcoranum autem dicit, quod non est mortuus, sed assumpsit eum Deus. Quare et secundum euangelium, & secundum Alcoranum, & in omnem euentum Christus uiuit. Mahometus autem omnino mortuus est. Sed melior est adiutor uiuus, quàm mortuus. Omitto alias secundum quodlibet excellentias, quas de Christo euangelium posuit. Mirum igitur, quare Saraceni non sequuntur potius Christum quàm Mahometum, & euangelium potius quàm Alcoranum, cum ualde credibile sit, per meliorem legislatorem meliorem legem datam esse, & melius à Deo conseruatam, ueracem & incorruptam, sicut superius demonstratum est in tertio capitulo.

DE EVANGELII AD ALCORANUM EXCELLENTIA. Cap. VI.

Evangelij autem ad Alcoranum excellentiam, & facile ex superioribus dictis possumus cognoscere. Antè enim demonstratum est, non esse Alcoranum legem Dei, propterea quod neque uetus, neque nouum testamentum hanc testantur, & quod neq; in stilo neque in sententijs cum alijs conuenit, & quod contradicit sibiipso, & quod nullo miraculo confirmatur, & quod est irrationabile, & quod manifesta continet mendacia, & quod uiolentum, & quod inordinatum, & quod iniquum, & quod ambiguum. Hæc enim omnia per ipsum Alcoranum breuiter sunt antè demonstrata. Veruntamen id ipsum Alcoranum legentibus, melius hæc demonstrantur. Quare nos hæc audacter dicere possumus, si nobis credere non uultis, Alcoranum legite. Horum autè contraria in euangelica doctrina manifeste apparet. Etenim Mahometus præcipue, quasi supra omnes prophetas qui sunt uel qui futuri sunt, Christū commēdauit et euangelij doctrinam supra omnes diuinas scripturas magnificauit. Scimus autem, quod nullum sic est tam ualidum, tamq; potens testimonium doctrinæ uel uitæ, quàm laus ab his qui conantur reprehensionem inducere. Dicit autem ipse Mahometus in Alcorano, in capitulo Elmeide: Terminauimus uiam hominum per Iesum Christum filium Mariæ, ueracissimum prophetam, & dedimus ei euangelium, in quo est deductio & lux & ueritas manifesta. Et in multis locis Alcorani præcipue cōmendat euangelium. Etenim ipsum euangelium in omni loco & lingua excellentissime mundo seipsum manifestat. Quare confidenter dicere

Epilogus.

Alcoranū legendum, ut sint absurda eius dogmata intelligantur.

Euangelij manifestatio cuiusmodi à deo iustitiam.

Euangelij ma-
nifestatio cu-
jusmodi a deo
instituta

Mar. 16

Saraceni
Saluari

Laus euan-
gelij Christi.

Stili simplici-
tas

Parabole

possem de eo Saracenis : Si uestro Mahometo
uultis, uel non uultis credere de Euangelio, id ip-
sum Euangelium legite. Et quoniam sicut dicitur in
Alcorano in capitulo Elephal, uolens deus quod
uerificetur ueritas per uerbum suum, & interci-
datur gubernatio hereticorum, & ut ueritas ue-
rificetur & uanitas euanescat, prouidit & dispen-
sauit deus, ne mundus per ignorantiam periret, ut
lex illa, quae generaliter omnibus & sola neces-
saria erat, lex ea quae est euangelij, non in uno lo-
co, sed in diuersis prouincijs: neq; in uno idioma-
te, sed diuersis & in omnibus linguis scriberetur
hebraice, graece, & latine, & post haec fideliter
transferretur. In fine aut euangelij mandauit discipu-
lis suis Christus, ut in uniuerso mundo efficaciter
euangelium predicarent. Quod ut perficere pos-
sent, dedit eis gratiam linguarum & uirtutem mi-
raculorum. Alcoranum autem arabice solum si-
bi ipsi dicit a deo datum esse: & Saraceni firmiter
credunt, nullum posse hoc scire qui arabicam lin-
guam ignoret. Sequitur autem, non omnes scire
arabicam linguam, neq; posse hanc discere. Scri-
ptum autem est in Alcorano, sicut & ante demō-
stratum est, nullum posse saluari, praeter eos qui
sunt in lege Saracenorum. Quare conuenienter
quari posset, si solos uelit Saracenos deus saluos
fieri, & eos qui arabicam linguam sciūt Christi-
anorum autem lex, quae scripta est in omnib; lin-
guis, dicit, quod deus uult omnes homines saluos
fieri. Saraceni igitur, qui solo nomine saluati di-
cuntur, sicut ante dictum est, & alij omnes qui se-
cundū ueritatem saluos se fieri uolūt, discāt Chri-
stum esse saluatorem. legantq; euangelium in qua-
cunq; lingua uolunt, & inuenient ferē contraria
omnia quae praedicta sunt & demonstrata ab Al-
corano. inuenientq; quod Moysi lex & prophe-
tae ipsi testantur, et nullam euangelij contrarie-
tatem, sed potius complementū & perfectionem
omnium aliarum scripturarū. inuenient quoq; in
euangelio stilum non metricum uel rhythmicum,
sed simplicem & cōmunem, non quidem propter
simplicitatem scribētiū, sed propter utilitatem
legentium, ut ab omni simplici & idiota conue-
nienter intelligi posset. Modum non habet assenta-
torium, neq; turpia uel desueta nomina, sed com-
munia & honestissima. F. bulam autem omnino
nullam cōinet euangelij: & si quasdam aliquan-
do parabolas apponit, ex ipsa uerbi consequētia
manifeste ostenditur, quod parabolice loquitur.
Conuenit autem in sententijs, nō solum cum alijs
sacris scripturis, sicut dictum est, sed etiam cum
philosophis, qui de uirtutibus & de extremo ho-
minum sine demonstratiue uel rationabiliter tra-
ctauerunt. Addit etiam quaedam excelsissima, ad
quae naturalis humana ratio non potest perueni-

re. Et nequaquam aliquid dicit, cui quis demon-
stratiue posset instare, quia cum demonstratio con-
tineat uerum, nihil potest esse ei contrarium nisi
falsum. Speculātib; autem diligenter, nulla con-
tradictio in euangelij continetur. Quare non so-
lum unum Euangelium cum seipso conuenit, sed
etiam quatuor inter se, in omnibus necessarijs cir-
ca fidem, simpliciter conueniunt: id est, de incar-
natione, doctrina, passione, resurrectione, ascen-
sione Christi, & spiritus sancti missione: & si qua-
tuor euangelia in diuersis locis & diuersis lin-
guis, necnō a diuersis auctoribus a principio con-
scripta sunt, ut ante dictum est. Quidā tamē sim-
pliciores existimauerūt, in euangelio esse cōtrarie-
tate, propterea qd illud qd in alio euangelio cōi-
netur, in alio euangelio nō cōiinetur. Hoc aut non
est cōtradictio, sed potius dispensatio dei, quasi in-
spirante spiritus sancto, ut quod ab uno Euangelista
praetermissum est, alter dicat: quod autem ab uno
Euangelista scriptum est, nullus aliorum trium
negauit, uel contrarium aliquid dixit. Sed hi qua-
tuor non omnia opera, uel uerba Christi conscri-
pserunt, sed solum quae ad salutem sunt magis ne-
cessaria. Quomodo autem doctrina Christiiana
perfecte miraculis sit confirmata, in septimo ca-
pitulo manifeste ante demonstratum est: quare
non oportet amplius in eisq; uersari. Nulla au-
tem est in mundo doctrina, uel lex, quae sic ratio-
nabilis existat & perfecta sicut Euangelica, quae
omnes passionē radicis auellit. Non solum in-
ordinatam actionem & exterius uerbum probi-
bet, sed & inordinatum animi motum, uel intrin-
secum affectum, sicut concupiscentiam, iram in-
ordinatam, & similia, ex quibus omnia mala ex-
teriora sequuntur. Plantauitq; & conseruauit
omnia bona in mandato perfectissime dilectio-
nis, Dei uidelicet & proximi. Habita enim ami-
cicia & charitate perfecta, quae propria bona
cum alijs communicare cogit, non est necessa-
rium iniustitiam querere, quae nos inducit ad re-
stituendum aliena. Item continet Euangelium na-
turalissimum & propriissimum mandatum,
Quaecunq; uultis ut faciant uobis homines, &
uos facite similiter eis. Quo solo habito non est
necessarium aliud praecipuum, respectu proximi.
Non solum etiam ueritatem continet Euan-
gelium, sed, sicut credunt Christiani Doctores,
si unum solum mendacium in Euangelio inue-
niretur, totum Euangelium merito suspectum
haberetur, sicut superius determinatum est in no-
no Capitulo. Violentiam autem nullam permit-
tit Euangelium, quinimmo & ipsam uiolentiam
& iniuriam patienter oportere ferre ait, dicens:
Si quis te alapis percuferit ad dexteram genam,
uerte et alterā: et si quis a te capiat palliū, ne pro-
hibeas

Nulla contra-
dictio in eu-
angelij

Christi opera
& dicta non
omnia in eu-
angelis scri-
pta

Euangelij
gus patet

Mendacij &
uiolentiae ex-
ceptis euangelij

Mat. 9

Luc 6. hibeas eum, sed da etiam tunicam. Docet etiam pro illata iniuria & odio, beneficium et dilectionem reddere dicens: Diligite inimicos uestros, Benefacite odio habentibus uos, & orate pro malignantibus. & his qui uos persequuntur. Non tamen hoc aduersatur, si quidam Christianorum iniqui non seruant hęc omnia. Non enim iniquorum peruersio prohibet sanctissimę legis perfectionem & ueritatem. Bene ordinatissima autem est euangelij doctrina, sicut ante demonstratū est decimo in capitulo, et tēporis ordine, et loci, et doctrinę, et materię. Incipit enim ab incarnatione Christi, determinans quę ad natiuitatem huius sunt conuenientia. Et post natiuitatem conuenienti tempore ostendit doctrinam & sapientiam eius. Et post hęc, & potentiam et miracula & deinceps passionem & mortem, ultimo autem resurrectionem, & in caelos ascensionem. Sanę nullū malū potest inueniri in doctrina tantę perfectionis, etsi instabiles & indocti dicant, blasphemias quasdam in euangelio contineri, sicut de incarnatione Christi et passione, item de trinitatis mysterio: de quib. ut ante dictum est, scriptum est in Alcorano, quod ipsi reprobant quę non intelligunt. Certissima uero est lex Euangelica, quia certissime scitur quo tempore, quo loco, a quibus hominibus conscripta est Euangelica doctrina. Certissimum etiam est, quod conuenientissime & facillime intelligibilis est, quia credenda preponuntur per reuelationē dei, & non inuestiganda per rationē, ut simpliciores ad eam facile accedere possint. Item oportet scire quod nihil est in euangelio, quod non possibile sit a nobis intelligi, qui fidei lumine sumus adiuti. Et licet in se certissima, tamē non ab omnib. intelligitur, sed ab humilibus solum, & humilib. corde. Superbi autē & carnales non possunt hanc intelligere: quorum intellectus sic se habet ad eam, sicut uestertionis oculus ad solem. Sacri autem Christianę fidei doctores, non tanquam uestertiones in nocte uolant, sed attentis oculis tanquam aquile, ueritatis radios in seipsis contemplantur: alij autem ignorantibus & rationem querentibus, proprię interpretantur fidei & ueritatis mysteria. Et non dicunt eis, sic in Alcorano in capitulo Ionę, & in capitulo Elcapherim, quod conueniens est Saracenos dicere alijs nationib. quę non credunt, & contradicunt Alcorano: Mihi mea fides, & uobis uestra. Sed sunt parati ad rephensionem cuiusquam poscenti rationem de fide, & spe, quę in eis est. Hoc autem est propriū sapiētis rationē et causam sui operis reddere. Aliter enim quilibet fatuus posset legem condere, et concludere quicquid uellet, & dicere nihil oportet contrarium credere his quę ab eo posita sunt.

Euangelicę doctrinę ordo.

Certitudo E. uangelij, & facilitas.

Sapiētis proprium.

DE SARACENORVM RE- sponione ad prædicta. Cap. XVII.

A hæc autem conantur respondere quidam superstitiosi & contentiosi Saraceni, dicentes: Non dicimus quod euangelium non sit à DEO, cum Alcoranum hoc manifeste testetur, neq; dicimus imperfectum esse, cum à deo sit, sed tam ardua & perfecta continet Euangelium, ut non sufficiat mundus ea perficere. Quis enim deum ex toto corde, et proximū sicut seipsum potest diligere? Quis potest pro persequenti bus et calumniantibus orare? Quis ex toto corde & nefacere malefacientibus? Et alia quędā perfecta mandat euangelium. Quoniam igitur non erat lex quę potuisset seruari, prouidit mundo deus per legem salutis, et leuia fecit mandata, & dedit mundo Alcoranum, quod minime continet difficilia hæc, sed facile est ad saluandum homines per ipsum. Unde dicūt, Alcoranum magis esse commune, & ualde sufficere ad salutem mūdo. Et propter hoc uocant Alcoranū antonomice, legem salutis. Dicunt igitur quod Alcoranū successit quasi loco euangelij, & quicquid boni erat in euangelio, totū est in Alcorano, & quod iam non est opus euangelio. Sed hoc manifestū continet mendacium. Nō enim possibile est dicere, ad tempus datū esse euangelium, utputa usq; ad Alcoranū, & post hæc Alcoranum ei successisse ad salutem hominū. cum Alcoranū manifeste testetur, quod in euangelio est deductio & salus. Præterea nō potest dici, quod postquā dedit euangelium, aduertit quod mundus nō poterit ipsum seruare, & correxit stilū, et tēperauit præceptū, ut deus facta nostra putet ab euentu. Sciebat enim deus à principio, & quod euangelium continet, et quid homines ferre possunt. Præterea et ipsum Alcoranū dicit, quod nihil sunt Saraceni, nisi adimpleant euangelium, & legē Moysi, ut superius dictum est. Christiani autē solū Euangelium adimplere debent. Itē quomodo posset euangelium perfectū dici si non posset secundū uires ab hominib. seruari? Itē, si perfectū est euangelium, & salutē necessaria cōtinet: quid obstat, si quędā alta cōsilia cōtinet, quę magnę perfectiōis existūt: hæc tamē nō dicit necessaria esse ad salutē. Itē, quantū quęq; lex magis remissibilis est, tantū est per se minus mercede digna. Si igitur Alcoranū est remissibilis quā euangelium, nō ergo similiter est ad salutē efficac. Nō enim dedit deus legē minoris efficacię, & ad salutem laboriosorem. Et constat in Alcorano, quod & per ipsum Alcoranum demones saluari possunt, ut superius manifestum fuit in 7. Cap. qui non possunt saluari per euangelium. Est igitur Alcoranum magis salutare quā euangelium, ergo, et laboriosius et difficilius. Item, si Alcoranū facilius lex est, et periculosior, maiore re-

Euangelij præceptorū perfectio.

Obiectionis Saracenorū confutatio.

Dæmones saluari posse, Alcoranū testamōio.

Saracenos nō
seruare Alco-
rapi legem.

Alcoranum
difficile.

prehensione dignum erit eam non obseruari. Sed Saraceni eam nō seruant: periculosius igitur peccant. Quod autem eam non seruant, nec complent, manifestum est. Bibunt enim uinum, et inebriantur, comedūtq; illicita apud eos: non seruant ieiunium, neq; orationem, neq; expendunt iuxta eorum facultatem, et alia multa quę melius scit qui in conuersatione inter eos experientiam horum capit. Siue facilem hanc dicunt, siue difficilem, periculum non euadunt. Sed in ueritate, Mahometus conatus est quidem facilem legem dare, non tamen permissum est sic calamū tēperare, quin difficilia multa interseruerit. Cōtinet enim lex illa difficultatem multam ad eam intelligendam. Dicitur enim in Alcorano, quod a solo deo intelligitur. Hoc autem quomodo sit irrationabile, manifestum fuit in octauo capitulo. Item cōtinet etiam difficultatem ad credendum. Dicit enim, uirginem Mariam peperisse Iesum, et deum

habere uerbum et spiritum sanctū, quę necessaria sunt ad nostram fidem, & tamen miraculis confirmata. Item difficilis est propter opera adimpleri, sicut circuncidi, & non bibere uinum, et cauere ebrietatem per ciceram, & alia quę sunt de ieiunio et oratione, et de collatione cuiuslibet secundum facultatem sibi datam a deo, & multa alia, quę pauci Saracenorum seruant. Sicut igitur fuit mundo necessarium, quod alleuiarentur pręcepta euangelij, & daretur Alcoranum leuius: ita posset dici ab aliquo, quod esset necessarium ut daretur alia lex leuior, quę posset ab hominibus obseruari, et tam euangelium quam Alcoranum delerentur. Vel si pauci saluarentur, esset culpa Dei, qui talem legem dedit quam homines seruare non possent. Quod si hoc est in conueniens, standum est in primo, scilicet quod euangelij sit lex a deo, sanctissima pariter et obseruabilis mundo, & quę uires hominum non excedit.

CHRISTIANÆ FIDEI CONFESSIO FACTA SARACENIS, INCERTO AVTORE.

Siue Richardus Florentinus, quod stylus & alię quaedam circumstantię subindicāt, siue alius hanc fidei Christianę exomologesin fecit: pia certe est, & spiritum apostolicum redolet. Exhibet autem formam profitendi catholicam & orthodoxam Christi religionem citra petulantiam & maledicta: rursumq; sine omni furo figuratę potius abnegationis, quam confessionis. Quod si ardentibus uotis a patre meisis impetrarem aliquos eiusmodi operarios, qui peritia diuinarum scripturarum instructi, & amore diuino inflammati adirent nationes alienas a Christo, ut ille uir eximius Aegyptum adijt, didicisset que linguam Arabicam, & doctrinam istius sectę propius inspexit, mox inde Christianam fidem exposuisset, & eorum dogmata refellit, seruata Christiana moderatione, uideremus breui fructus copiosos in horrea domini Dei nostri colligi.

Nos tales, etc. Christianę fidei professores, a longinquis partibus uenientes, existentesq; gratia Dei sanę mētis: Hodie in nomine sanctissimę trinitatis, patris et filij, et spiritus sancti, unius summi et omnipotentis dei, creatoris et gubernatoris uniuersorū, pura et sincera intentione, & nulla humana passione moti, coram tua et tuorū terrena et trāsitoria potestate nos humiliter presentamus, ad duo firmiter et constanter faciendū. Primō quidem ad profitendū nomen Domini nostri Iesu Christi, eiusq; sincerę et immaculatę fidei dei, atq; sancti euāgelij ueritatē. Secundō ad annunciantū uobis uia, extra quam salui esse non potestis. Ad primū cogit nos diuinus honor atq; amor. Etenim in lege diuina scriptū est: Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex mente tua. Quę quidē dilectio ad diuinū pertinet honorē et amorē, qui quidē honor et amor in libera tandē, spontanea et uoluntaria co-

Duo aguntur
in hac oratione.

ram hominibus confessione ostenditur, et declaratur. Vnde et Dominus Iesus in euangelio suo ait: Omnis qui confitebitur me corā hominibus, cōfitebor et ego eū corā patre meo, qui est in cœlis: & qui erubuerit me, et meos sermones, hūc filius hominis erubescet in maiestate sua, et patris, et sanctorū angelorū. Ad secundū incitat nos zelus et amor fraternus. Vnde et superiori mādato et dilectione dei immediate adiungitur pręceptū de dilectione proximi, cū dicitur: Diliges Dominū Deū tuū, etc. Subiungitur et statim: Et proximi tuū sicut te ipsum. Id est, ad eundē finē, ad eandē salutē et felicitatē, ad quā te ipsum diligis et dirigis, diligas et proximi tuū, et eandē ei procures salutē. Notum itaq; sit uobis dilectissimi, nos esse hominesiam a pluribus annis diuino cultui dedicatos, licet indignos et peccatores, plantatosq; in domino domini ad meditandū in lege ipsius die ac nocte. In cuius diligētī meditationē et perscrutationē uerissime didicimus, qd fides ecclesię catholicę christianorū, cuius nos sumus professores, est uerissima, nullā in se cōtinens falsitatē aut mendaciū.

Et